

**KANTONALNA
PRIVREDNA
KOMORA TUZLA**

**BROJ 3 i 4/17,
mart/april
2017. godine**



KOMORSKI INFORMATOR



**KANTONALNA PRIVREDNA KOMORA TUZLA
CHAMBER OF ECONOMY OF TUZLA REGION**



**TURSKI PRIVREDNICI
SPREMNI NA NOVA
INVESTIRANJA U TK**



**“PLAN INVESTICIJA U
RUDNICIMA UGLJA NA
PODRUČJU TK I
TERMoeLEKTRANI TUZLA”**



**ODRŽAN 22. SAJAM
“VIROEXPO” U VIROVITICI**



**PRIVREDA TK NA SAJMU
„GRAPOS-EXPO“ 2017**

Komorski informator

Uvod

Poštovani čitaoci!



Nastavljen je niz aktivnosti u Komori koji je počeo prvim danima 2017. godine. I mart i april su obilovali posjetama, sastancima, prezentacijama, radionicama, sjednicam odbora, sajamskim aktivnostima.

Krenuvši redom, kako je posloženo u našoj novini "Komorski informator" broj 3 i 4, izdanje za mart/april, ističu se posjete turskih delegacija. U navedenom periodu bilježimo posjete privrednika iz tri turska grada a koje su organizovale njihove privredne komore. Prvo su nas posjetili privrednici iz grada Mus, pa iz Aksaraja i na kraju iz Adane. Raduju posjete a raduje i njihova želja da se uspostave kontakti, ojača saradnja, naprave novi poslovni dogovori.

U komori je održano i niz sjednica odbora komorskih udruženja. Ističe se po značaju za cjelokupnu privredu Tuzlanskog kantona sastanak organizovan u Udruženju za industriju, energetiku i rudarstvo a na temu "Plan investicija u rudnicima uglja na Tuzlanskom kantonu i Termoelektrani Tuzla". Izvršni, investicioni i tehnički direktori rudnika Banovići, Kreka i Đurđević te Termoelektrane Tuzla, predočili su investicione i poslovne planove privrednih okosnica Kantona, velikom broju zainteresovanih za krucijalnu temu kada je u pitanju nastanak, opstanak i razvoj Tuzlanskog kantona.

Konzul savjetnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske g. Josip Čular bio je u službenoj posjeti Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla.

Kantonalna privredna komora Tuzla i Visoka škola CMS – Centar za multidisciplinarnu studije, vođeni željom i potrebom za uspostavljanjem međusobne saradnje u oblasti obrazovanja i struke, potpisali su sporazum o međusobnoj saradnji.

Ambasada Republike Češke u Bosni i Hercegovini u saradnji sa Privrednom /Gospodarskom komorom Federacije Bosne i Hercegovine i Privrednom komorom Republike Srpske, te Kantonalnom privrednom komorom Tuzla, organizovala je seminar pod nazivom „Predstavljanje tehnologije tretmana prečišćavanja otpadnih voda pomoću vještačkih močvarišta“.

Vanjskotrgovinska komora BiH u suradnji sa Kantonalnom privrednom komorom Tuzla, uz podršku Predstavništva fondacije Konrad Adenauer u BiH organizira seminar na temu „Brendiranje i promocija - kako biti prepoznat na EU tržištu“.

U saradnji sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD), organizovala je Komora prezentaciju „Predstavljanju programa podrške EBRD razvoju malih i srednjih preduzeća u Bosni i Hercegovini - Usklađivanje sa EU direktivama i standardima u oblasti zaštite na radu, zaštite okoliša/životne sredine i sigurnosti i kvaliteta proizvoda“.

Bosna Bank International / BBI VIP Business Club u saradnji sa Kantonalnom privrednom komorom Tuzla organizator je radionice sa temom "Priprema projekata za učešće na SARAJEVO BUSINESS FORUMU-2017. godine.

Privreda TK, kao već prepoznatljiva sajamska postavka, bila je prisutna na sajmovima u Virovitici i Gračanici a u pripremi je nastup na sajmu u Lukavcu.

"Komorski informator" vam donosi još niz informacija o javnim raspravama, o uspjesima privrednih subjekata sa područja Tuzlanskog kantona, slučaju Agrokor...



Komorski informator

Sadržaj

KANTONALNA
PRIVREDNA
KOMORA TUZLA

KOMORSKI INFORMATOR
BROJ 3 i 4/17,
mart/april
2017. godine

IZDAVAČKI SAVJET:

1. Nedret Kikanović, član
2. Mirsad Kukić, član
3. Bajazit Jašarević, član
4. Suad Selimović, član
5. Nurudin Žunić

REDAKCIJSKI KOLEGIJ:

1. Nedret Kikanović, član
2. Almir Mešić, član
3. Nurudin Žunić, član
4. Suad Selimović, član

IZDAVAČ:

Kantonalna privredna
komora Tuzla

GL. I ODGOVORNI UREDNIK:

Dino Kalesić

**TEHNIČKA PRIPREMA,
REPRO I ŠTAMPA:**

GRIN d.o.o. Gračanica

ZA ŠTAMPARIJU:

Adnan Imerović, direktor

TIRAŽ:

500 primjeraka.

ADRESA:

Trg slobode bb
e-mail: kpktz.ba@bih.net.ba
<http://www.kpktz.ba>

	TURSKI PRIVREDNICI SPREMNI NA NOVA INVESTIRANJA U TK	4 i 5
	POSJETA KONZULA SAVJETNIKA KONZULATA RH KOMORI TUZLA	6
	"PREDSTAVLJANJE TEHNOLOGIJE TRETMANA PREČIŠĆAVANJA OTPADNIH VODA POMOĆU VJEŠTAČKIH MOČVARIŠTA"	6
	"PLAN INVESTICIJA U RUDNICIMA UGLJA NA PODRUČJU TK I TERMoeLEKTRANI TUZLA"	7
	„BRENDIRANJE I PROMOCIJA - KAKO BITI PREPOZNAT NA EU TRŽIŠTU"	9
	PROGRAMI PODRŠKE EBRD RAZVOJU MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA U BOSNI I HERCEGOVINI	10
	'SBF 2017' PRILIKA ZA KOMPANIJE DA OTVORE IZVOZNA TRŽIŠTA	11
	ODRŽAN 22. SAJAM "VIROEXPO" U VIROVITICI	12
	PRIVREDA TK NA SAJMU „GRAPOS-EXPO“ 2017	13
	15. MEĐUNARODNI SAJAM TURIZMA I EKOLOGIJE "LIST" 2017	14
	OČEKUJU SE POZITIVNE PROMJENE NAKON USVAJANJA ZAKONA	15
	ZAKONOM USKLADITI UZGOJ I ZAŠTITU ŠUMA	16
	SLUČAJ AGROKOR: KRIZA U REGIONU	21



Posjete turskih privrednika...

Turski privrednici spremni na nova investiranja u TK

Kantonalna privredna komora Tuzla organizovala susrete sa privrednicima iz tri turska grada



Kantonalna privredna komora Tuzla bila je domaćin sastanka Udruženja tursko bosanskohercegovačkih privrednika TUBSAID, privrednika Tuzlanskog kantona i delegacije Privredne komore Grada Muš iz Turske. Cilj susreta je poboljšanje poslovne saradnje između Republike Turske i BiH te stvaranje uslova za nove poslovne prilike. **“Ovo je samo nastavak dobre saradnje koju Kantonalna privredna komora Tuzla ima sa Turskom. Uvijek su očekivanju usmjerena ka novim poslovnim dogovorima. Da i naši gosti imaju ozbiljne namjere dokaz je i u podatku da su na ovim susretima prisutni privrednici iz 29 privrednih subjekata, sličnih privrednih grana koje su zastupljene i na našem području”**, istakao je Nedret Kikanović predsjednik komore. Kako je rečeno ovom prilikom, Tuzlanski kanton ima izuzetno velike potencijale u svim sverama industrije, što ujedno stvara dobru poslovnu zonu za investitore, koje u ovom slučaju, zbog investiranja van zemlje, subvencionira Republika Turska. Privrednici iz Turske su uglavnom zainteresovani za poslove poduhvate na ovom području, trenutno je prepreka nepostojanje direktne avio linije do Tuzle, za koju se nadaju da će biti uskoro prevaziđena, a poslovi povećani. Zadovoljstvo organizovanjem ovakvih susreta nisu krili ni u Udruženju tursko bosanskohercegovačkih privrednika: **“Mi smo zadovoljni aktivnostima koje se poduzimaju na povezivanju turskih i privrednika u Bosni i Hercegovini. Nastavljamo izvanrednu saradnju sa Kantonalnom privrednom komorom Tuzla, upoznajemo, povezujemo privrednike, upućujemo na saradnju u raznim privrednim oblastima. Imamo cilj u građevinskoj i tekstilnoj industriji učiniti veće korake, zaposliti domaće stanovništvo u ovim granama. Jačamo i stočarstvo koje ima dobre podsticaje i pokušavamo i na ovim prostorima stvoriti uslove za implementaciju jednog dijela sredstava od ukupno 10 miliona eura koliko će Turska dati Bosni i Hercegovini za razvoj stočarstva**, istakao je Aburahman Uvak, predsjednik TUBSAID-a, Udruženja tursko bosanskohercegovačkih privrednika. Istakli su gosti iz turskog grada Muš nadu da će u narednom periodu nastaviti posjete Tuzlanskom kantonu te da će biti stvoreni uslovi za slijetanje turskih delegacija na Međunarodnom aerodromu Tuzla. Ministar za industriju, energetiku i rudarstvo Tuzlanskog kantona prisustvovao je ovim susretima: **“Znamo da su turske investicije na području Tuzlanskog kantona veoma značajne. Pokazali su turski privrednici određen senzibilitet prema ovom području kroz njihove pozitivnim primjerima iz privrednih subjekata sa područja našeg kantona a u kojima je turski kapital. Želimo ih što više na našem kantonu koji može da pruži mnogo, najviše u Bosni i Hercegovini”**, istakao je ministar Srdan Mićanović.



Poslovni susreti privrednika TK i Privredne komore Aksaray

U Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla održani su poslovni susreti privrednika Tuzlanskog kantona i sa privrednicima koji su okupljeni u Privrednu komoru Aksaray. Prisutnima su predstavljeni privredni potencijali i mogućnosti Tuzlanskog kantona, dok su predstavnici općina predstavili najvažnije projekte i investicione prilike u svojim lokalnim zajednicama. Privrednici iz Turske, iz oblasti građevinarstva, tekstila, metalne i elektro industrije iskazali su interesovanje za uslove poslovanja u Tuzlanskom kantonu, podsticaje koje imaju investitori ali i mogućnosti poslovanja sa domaćim privrednicima. U direktnim bilateralnim susretima ostvareni su kontakti firmi iz Tuzlanskog kantona, posebno prerade voća i povrća, metalne i tekstilne industrije. Ovi poslovni susreti su nastavak saradnje Kantonalne privredne komore Tuzla sa Tursko-bosanskohercegovačkim udruženjem privrednika koji će i u narednom periodu promovisati Tuzlanski kanton u Republici Turskoj i nastaviti sa poslovnim posjetama našem kantonu.



Turski privrednici iz Adane žele ulagati u BiH

I poslovni susreti sa privrednicima iz Privredne komore Adana održani su u Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla. Gostima iz Turske su predstavljeni privredni kapaciteti Tuzlanskog kantona, naglašeno zbog čega je dobro ulagati u Tuzlanski kanton. I ovom skupu su prisustvovali privrednici sa područja Tuzlanskog kantona, firme članice Komore, koji su zainteresovani za strani kapital, za nove kontakte, za zajedničko poslovanje. Jedan od njih je i Emir Muratović iz firme "Gromex" Srebrenik: **"Mi smo građevinska firma koja je zainteresovana za ostvarivanje kontakta sa stranim investitorima. Upravo iz tog razloga nam odgovaraju ovakvi susreti koji se organizuju u Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla. Gostima iz Turske smo predstavili svoju firmu, naše aktivnosti, mogućnosti i nadamo se da će kontakti sa turskim privrednicima koje smo ostvarili imati rezultate i pozitivne konotacije po našu firmu"**, istakao je Muratović. Atila Menevse predsjednik Upravnog odbora Privredne komore u Adani bio je zadovoljan organizovanjem prvih susreta i kontakata privrednika dvije regije te saradnjom TUBSAID i Komore u Tuzli.

"U Bosni i Hercegovini boravimo sa 25 naših poduzetnika iz Adane. Već smo obavili neke sastanke, potpisali protokol o saradnji u Sarajevu što je značajan prvi korak a organizovana nam je i posjeta Tuzlanskom kantonu. Na ovaj način smo formirali jedan most između Adane i BiH a želja nam je da i u narednom periodu budemo spona između dvije države, dvije regije, i dobar servis našim privrednicima. Analizirat ćemo privrede obje regije, upoznati se sa svim detaljima i naši najbolja područja za saradnju ove dvije regije. Upućujemo poziv svim privrednicima iz Tuzlanskog kantona i Bosne i Hercegovine, da posjete Adanu i tako se upoznaju s potencijalima ovog grada", rekao je Atila Menevse. Cilj je, kako je istakao, povećati trgovinsku razmjenu između Adane i BiH, koja trenutno iznosi oko 15 miliona dolara na godišnjem nivou.



Prethodno su predstavnici Tursko-bosanskohercegovačkog udruženja privrednika (TUBSIAD) i Privredne komore iz turskog grada Adane su u Sarajevu potpisali protokol o saradnji. Nakon svečanog potpisivanja protokola o saradnji u zgradi ambasade Republike Turske u Sarajevu, predstavnici ovih organizacija su poručili kako u narednom periodu namjeravaju ulagati u BiH. Predsjednik Upravnog odbora Privredne komore u Adani Atila Menevse kazao je kako nakon potpisanog protokola aktivno ulaze u istraživanje svih mogućnosti za investiranje u Bosni i Hercegovini. Predsjednik TUBSIAD-a Abdurrahman Uvak kazao je kako trgovinska razmjena između Turske i BiH nije na željenom nivou, te da je cilj svakako da ona bude veća. Naglasio je kako u narednom period očekuju investicije poduzetnika iz Adane, posebno kada je u pitanju oblast stočarstva, poljoprivrede i rudarstva. Delegaciju iz Turske činili su privrednici iz sektora metalne industrije, građevinarstva, trgovine građevinskih materijala, namještaja, trgovine, informatike, transporta, prehrambene industrije i tekstila. Nakon susreta u Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla, upričieni su obilasci nekoliko privrednih subjekata sa područja Tuzlanskog kantona. Gosti iz Turske upoznati su sa djelatnostima, kapacitetima i procesom proizvodnje u firmama "Tehnopetrol" doo Tuzla i "Deling" Tuzla.

Pripremio: Dino Kalesić



Aktivnosti, posjete, sporazumi, seminari...

Posjeta Konzula savjetnika konzulata RH komori Tuzla



Konzul savjetnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske g. Josip Čular bio je u službenoj posjeti Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla gdje je sa predsjednikom Komore g. Nedretom Kikanovićem razgovarao o dosadašnjoj saradnji kao i budućim planovima za saradnju ove dvije institucije. Složili su se da je dosadašnja saradnja Komore i Konzulata bila izuzetno dobra te da će se nastaviti i u budućnosti, s obzirom na značaj i povezanost privreda Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Istaknuta je dobra trgovinska razmjena ali i mogućnost i daljnjeg unapređenja trgovinskih odnosa. G. Čular je izrazio interes za sajamske aktivnosti, te je razgovarano o mogućnostima nastupa hrvatskih firmi na sajmovima u TK, a posebno na samu turizma List Lukavac i Gradačaćkom sajmu šljive. Otvoreni su razgovori o još nekim projektima i aktivnostima čijoj će se realizaciji pristupiti u narednom periodu.

Sporazum o saradnji KPK Tuzla i CMS

Kantonalna privredna komora Tuzla i Visoka škola CMS – Centar za multidisciplinarnu studije, vođeni željom i potrebom za uspostavljanjem međusobne saradnje u oblasti obrazovanja i struke, potpisali su sporazum o međusobnoj saradnji. Saradnjom će se uspostaviti partnerski odnosi između strana u stručnoj i naučno - istraživačkoj oblasti. Saradnja će se ostvariti kroz razne oblike, a posebno kroz mogućnost zajedničkog organiziranja naučno - istraživačkih aktivnosti, simpozija, seminara, radionica; razmjenu stručnih i naučnih informacija kroz razmjenu časopisa, elektronskih časopisa, publikacija, udžbeničke literature i drugog stručnog materijala, resursa i usluga na osnovu reciprociteta, izradu zajedničkih istraživačkih projekata, programa usavršavanja stručnog kadra, proučavanje problema od zajedničkog interesa i pronalaženje najboljih načina njihovog rješavanja, studijske posjete i druge oblike saradnje od zajedničkog interesa.



“Predstavljanje tehnologije tretmana prečišćavanja otpadnih voda pomoću vještačkih močvarišta”



Ambasada Republike Češke u Bosni i Hercegovini u saradnji sa Privrednom / Gospodarskom komorom Federacije Bosne i Hercegovine i Privrednom komorom Republike Srpske, te Kantonalnom privrednom komorom Tuzla, organizovala je seminar pod nazivom „Predstavljanje tehnologije tretmana prečišćavanja otpadnih voda pomoću vještačkih močvarišta“. Okoliš je jedna od oblasti ekonomskog razvoja, koje imaju podršku ne samo na državnom i entitetskom nivou, nego i na nivou opština / općina, koje svakodnevno postaju svjesnije zajedničke odgovornosti u oblasti zaštite životne sredine. Istaknuto je na seminaru. Kako je istakao Petr Kašička šef Odsjeka za trgovinu u Ambasadi Republike Češke u Bosni i Hercegovini, u posljednjih nekoliko godina pokrenuta je izrada planova za izgradnju prečišćavača otpadnih voda i sistema prikupljanja i odvodnje otpadnih voda, i to kako za veće gradove, tako i za manje opštine / općine i naselja / sela.

“Ovakvi seminari imaju za cilj unapređenje sistema tretmana otpadnih voda, te jačanje veze između kompanija koje razvijaju tehnologije i donosioca odluka, tj. prije svega rukovodstva opština / općina, javnih komunalnih preduzeća i deponija i industrijskih kompanija. Cilj ovih seminara je predstaviti i ponuditi nisko budžetno i po okoliš prihvatljivo rješenje za tretman otpadnih voda pomoću vještačkih močvarišta, posebno pogodnih za udaljena područja i opštine / općine bez postojećeg prečišćavača otpadnih voda, te dobiti povratnu informaciju od potencijalnih klijenata”, izjavio je Petr Kašička. Učesnici seminara su imali priliku razgovarati sa predstavnicima čeških kompanija o mogućnostima saradnje, i eventualnom učešću na javnim tenderima. Seminari su održani u 4 grada Bosne i Hercegovine: Tuzla, Banja Luka, Sarajevo, Mostar.

D.K.



Iz Udruženja za energetiku, rudarstvo i industriju...

“Plan investicija u rudnicima uglja na području TK i Termoelektrani Tuzla”

Redovna sjednica Odbora Udruženja u proširenom sastavu - Predočeni investicioni i poslovni planovi privrednih okosnica Kantona - Velika su dugovanja, veliki su i teški problemi



je dokumentacija za drugo čelo u rudniku Mramor, provode se aktivnosti na objavi tendera za nabavku efikasnijeg bagera za rudnik Dubrave”, rekao je direktor Bleković.



Odbor Udruženja energetike, rudarstva i industrije Kantonalne privredne komore Tuzla bio je organizator sjednice u proširenom sazivu o temi: “Plan investicija u rudnicima uglja na Tuzlanskom kantonu i Termoelektrani Tuzla”. Izvršni, investicioni i tehnički direktori rudnika Banovići, Kreka i Đurđevik te Termoelektrane Tuzla, predočili su investicione i poslovne planove privrednih okosnica Kantona, velikom broju zainteresovanih za ključnu temu kada je u pitanju nastanak, opstanak i razvoj Tuzlanskog kantona. Kako je istaknuto na izuzetno dobro posjećenom skupu u Komori, a što se već duži period i zna i osjeća u svakom segmentu društva, rudnici u BiH, a time i na području Tuzlanskog kantona, prolaze kroz veoma teško razdoblje. Velika su dugovanja, veliki su i teški problemi. I pored spoznaja o činjeničnom stanju, aktuelnom momentu rudnika, razmišlja se o velikim investicijama u ovaj sektor. **“Obim plana investicija za tri rudnika i TE Tuzla je 167 miliona KM. Važno je da mi kao društvo smognemo snage i da u okviru važećih zakona, preporuka i standarda, učinimo maksimalne napore da što veći dio novca od prihoda ovih rudnika ostane na ovom području a to se može postići angažmanom domaćih firmi. Ukupan prihod svih rudnika u FBiH, proizvedenog uglja od oko šest miliona tona, za prošlu godinu iznosi 391 milion KM, a tri rudnika s područja TK umnogome doprinose ovom broju”**, izjavio je Nurudin Žunić sekretar ovog komorskog Udruženja. Kako je istakao Osman Bleković koji je u Zavisnom društvu rudnici “Kreka” direktor za tehničke poslove, investicije i razvoj, Rudnik je na dobrom putu u prevazilaženu problema nastalih tokom 2014. godine usljed vremenskih nepogoda, velikih poplava. **“Počeo je remont opreme u rudniku Šikulje. Do kraja godine trebali bi biti završeni radovi na sanaciji problema, a sve poslove obavljamo u vlastoj režiji. Previđene investicije za rudnike Kreka za 2016. godinu su oko 50 miliona KM, a najviše sredstava namijenjeno je za revitalizaciju opreme i nabavku nove opreme. U pripremi**

Irfan Hatunić tehnički direktor TE Tuzla je na sastanku članova Odbora komorskog Udruženje izjavio kako TE Tuzla ima u planu održati proizvodnju na prosjeku iz ranijih godina. **“Investiranja će se usmjeriti u pravcu održavanja pogonske spremnosti i raspoloživosti postojećih proizvodnih kapaciteta, te investiranja u projekte održavanja zadovoljavajućeg nivoa zaštite životne sredine, navodi on. Na dnevnom nivou u TE Tuzla potroši se 10.000 tona lignita i oko 3.000 tona mrkog uglja iz rudnika Đurđevik i Banovići. Prema usvojenom planu kreće idejni projekat odsumporavanja u TE Tuzla, a njegova realizacije se očekuje 2018. godine”**, informacije su koje je predočio direktor Hatunić. **“Rudarstvo je nosilac privrede Tuzlanskog kantona. Projekti koji su prezentovani zaslužuju maksimalnu pažnju i maksimalan doprinos i podršku svih segmenata društva, svih nivoa vlasti. Planirana sredstva treba što prije i što kvalitetnije učiniti operativnim, da se investiraju u ova četiri privredna društva. Već smo isticali kako je planirano investiranje više od 240 miliona KM. To bi trebalo značiti poboljšanje uslova rada rudara, termoeenergetskog sektora u Tuzlanskom kantonu. Očekujemo pozitivnije poslovanje svih rudnika, da uz Banoviće i Đurđevik i Kreka ostvari pozitivnije rezultate, da se poveća nivo proizvodnje”**, rekao je Srdan Mićanović ministar za energetiku, rudarstvo i industriju Tuzlanskog kantona. Kako je istaknuto na skupu u Komori, u narednom periodu planirano je osavremenjavanje rudnika na području Tuzlanskog kantona, značajna ulaganja u mehanizaciju i sam proces rada, a kako bi se povećala produktivnost, smanjila dugovanja, ali i povećala sigurnost rudara.

D.K.



Iz Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju Konkretni zahtjevi - mogući protesti

Članovi Grupacije registrovanih obrta u poljoprivredi TK nezadovoljni zbog neisplaćene novčane podrške iz 2016. godine, nepoštivanja Zakona o novčanim podrškama i ruralnom razvoju FBiH



U kratkom periodu su članovi Grupacije registrovanih obrta u poljoprivredi TK koja djeluje pri Udruženju za poljoprivredu i prehrambenu industriju Kantonalne privredne komore Tuzla, održali dvije sjednice u proširenom sastavu. Kada su u pitanju neisplaćene novčane podrške registrovanim obrtima u poljoprivredi iz 2016. godine, upućen je dopis Vladi FBiH, Ministarstvu finansija Federacije BiH i Ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i

šumarstva FBiH u kojem se navela mogućnost protesta ukoliko se ne isplati cijelokupan dug novčanih podrški za 2016. godinu osim IV kvartala i to ravnomjerno svim kantonima FBiH. Određeni su i datumi do kojih se trebaju nadležni očitovati, poduzeti konkretne korake a ujedno, određeni su i datumi za eventualne proteste. Nepoštivanje Zakona o novčanim podrškama i ruralnom razvoju FBiH, odnosno, izdvajanju visine iznosa budžetskih sredstava za novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju propisanih Zakonom je problem zbog kojeg se traži od Vlade FBiH da se po hitnom postupku izvrši rebalans budžeta za 2017. godinu za poljoprivrednu proizvodnju sa 3 na 6%, kako bi se povećao iznos sredstava za novčane podrške i vratila poljoprivreda na treće mjesto. Zahtijevano je da se Nacrt programa utroška novčanih sredstava u poljoprivredi za 2017. godinu dostavi Udruženju kako bi o istom članovi raspravljali i predlagali, a ne samo da ga na kraju donose i usvajaju. Zaključeno je na sastanku još i da se uputi dopis resornim ministarstvima u kojem se traži hitna revizija ugovora o zakupu državnog poljoprivrednog zemljišta u FBiH, jer su mnoga zemljišta ne iskorištena, odnosno ne koriste se namjenski, a ne koriste ih ni poljoprivrednici koji su registrovali obrt te da se u ime Grupacije uputi dopis Vladi TK u kojem se traži da Poljoprivredni zavod Tuzla radi svoj posao, a da evidentiranje stoke i ostalih zapisnika vrši administracija općina. Članovi Odbora Grupacije zahtijevaju od nadležnih i obrazloženje obrasca B2, odnosno podršku da obrazac B2 plaćaju mljekare, a ne mljekari.

Podjela opreme aplikantima u projektu Farma II



Grupacija registrovanih obrta u poljoprivredi TK-a koja djeluje pri Udruženju za poljoprivredu i prehrambenu industriju Kantonalne privredne komore Tuzla, organizovala je podjelu opreme/muzlica aplikantima u projektu Farma II. Kantonalna poljoprivredna komora Tuzla/Udruženje za poljoprivredu i prehrambenu industriju TK-a/ Grupacija registrovanih obrta u poljoprivredi TK-a/ je u septembru 2016. godine dala podršku u izradi aplikacija svojim članicama: ZZ Gračanka iz Gračanice i PZ Milk Land iz Tuzle, za učešće na javnom pozivu za grantove poljoprivrednim proizvođačima u proizvodnji mlijeka, od strane USAID/SIDA Farma II. Po završenoj kontroli i provjeri aplikacija odobrena su sredstva u iznosu od 191.600,00 KM za nabavku opreme za mljekarstvo. "Mi radimo od 2014. godine na inicijativu velikih i malih farmara a koji su u tom momentu smatrali da samo svojim udruživanjem mogu postići

bolje rezultate, ostvariti ciljeve. Trenutno radimo na području deset općina, uključujući i Brčko Distrikt, sa trideset i tri otkupna mjesta. Očekujemo da ćemo dodjelom ove muzne opreme, doprinijeti poboljšanju i kvaliteta i kvantiteta mlijeka a kooperantima olakšati rad na farmama. Projekat je vrijedan 82 hiljade KM i uključeno je 85 farmara. Zahvaljujući našem radu i upornosti naših farmara, mi smo samo u 2016. godini imali otkup od 5 miliona litara mlijeka, a sa ovim muzlicama vrlo je izvjesno da će taj otkup, odnosno proizvodnja i porasti", izjavila je Devleta Pamukčić, direktorica zadruge Milk Land. "Zadruge se nosioci aplikacije za svoje zadrugare, svoje proizvođače koji su zajedno sa zadrugom aplicirali za odobrena sredstva a uz obavezu 50% vlastitog ulaganja. Naše članice, dvije zadruge su uspješno prošle aplikaciju i ovo je veoma značajna podrška proizvođačima mlijeka. To se posebno odnosi na segment higijene i kvalitete mlijeka", izjavio je Suad Selimović, sekretar Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju Kantonalne privredne komore Tuzla, a u okviru kojeg djeluje Grupacija registrovanih obrta u poljoprivredi TK-a. Pomoć su dobili proizvođači mlijeka iz općina Kalesija, Živinice, Gračanica, Doboj Istok, Banovići i Lukavac, te iz Brčko Distrikta. Kroz grant USAID/ Sweden FARMA II projekta podržana je nabavka 58 komada za 50 proizvođača mlijeka, te jedne cisterne za osoku. U toku podjele pomoći korisnicima je održano predavanje o pravilnoj upotrebi muznih uređaja i higijene muznih uređaja.

D.K.



Seminar u Komori...

„Brendiranje i promocija - kako biti prepoznat na EU tržištu“

Edukacija obuhvatila tri tematske cjeline: razumijevanje tržišta, pozicioniranje brenda i razvoj i lansiranje BRENDA MIX-a



Vanjskotrgovinska komora BiH u suradnji sa Kantonalnom privrednom komorom Tuzla, uz podršku Predstavništva fondacije Konrad Adenauer u BiH organizira seminar na temu „Brendiranje i promocija - kako biti prepoznat na EU tržištu“. Edukacija je obuhvatila tri tematske cjeline: razumijevanje tržišta, pozicioniranje brenda i razvoj i lansiranje BRENDA MIX-a. Predavač na seminaru bila je Alma Nefić, jedan od vodećih EBRD lokalnih konsultanta za mala i srednja preduzeća u oblasti restrukturiranja poslovanja s fokusom na upravljanje, prodaju i strategije brendiranja. Gospođa Nefić posjeduje preko 15 godina međunarodnog iskustva radeći u multinacionalnim i regionalnim kompanijama poput Coca-Cola kompanije, gdje je gđa. Nefić radila kao direktor The Coca-Cola Company za BiH i brand menadžer za regiju (nagrađivana za marketinške aktivnosti). Gđa. Nefić je takođe bila direktor TDR d.o.o. (Tvornica duhana Rovinj) za BiH, gdje su korištene posebne taktike brendiranja u cilju promocije brenda u industriji u kojoj je zabranjeno oglašavanje. **“Cilj ovog seminara je da učesnicima pojasnimo kako od proizvoda napraviti brend odnosno da utičemo na to da naše kompanije promijene orijentaciju sa proizvodne orijentacije sa fokusom na to kakav jeste proizvod, na ono što je u glavi potrošača, a to je brend. Veoma je važno, takmičeći se na evropskim tržištima, a i na domaćem tržištu s evropskim i svjetskim globalnim brandovima, odmaknuti se od koncepta da mi imamo dobar proizvod do koncepta da imamo poželjan brand. Put do toga je veoma dug, veoma zahtjevan, i insistira na potpuno drugačijem razumijevanju domaćih proizvođača. Osim što je važno proizvesti samo dobar proizvod, važno je i definirati taj proizvod u glavi potrošača, odrediti koje su to vrijednosti koje potrošači smatraju da proizvod ima bolje od konkurentskih. Postoje određene firme koje imaju rast a samim tim i veliko ulaganje u brendiranje. Investicije u brendiranje su dugoročne i na početku visoke, ali dugoročno se ne može ostvariti veliko tržišno učešće bez toga da potrošači imaju pozitivne asocijacije o vama u svojoj glavi”**, navela je Alma Nefić. Govorila je i o segmentu istraživanja vrijednosti brendova. **“Postoje različite agencije za istraživanje tržišta koje se bave se istraživanjem vrijednosti brendova. Na inotrižima postoje dobri primjeri brendova koji su već počeli da se šire. Na tržištu EU imamo veoma dug put. Prije svega zbog predrasuda oko ambijenta iz kojeg brendovi dolaze a onda i zbog težine**

probijanja na tržišta, što je problem teško svugdje i na svakom tržištu. Potrebno je imati fokusiranu strategiju i prepoznati koji su to potrošači i od koga se uzima tržišni udio i na EU tržištu”, zaključila je Nefić.



Nedret Kikanović predsjednik Kantonalne privredne komore Tuzla stava je da bi BiH mogla postati prepoznatljiva po proizvodnji u drvnoj industriji i u tome kreirati brand, ocijenivši da su to proizvodi koji imaju tradiciju, prirodne resurse i ljude koji znaju raditi u toj oblasti. Direktor Fondacije Konrad Adenauer u BiH Karsten Dummel istakao je da ova fondacija ima devet ciljeva i tema kojima se bavi u BiH: **“Jedna od tih tema je ekonomija, u okviru koje se organizuje ovaj seminar. Kompletni ciljevi ove fondacije usmjereni su na to da pomognu BiH na putu ka EU i ovaj seminar je jedan u nizu takvih seminara. Od 170 semina godišnje koje ova fondacija organizuje u BiH, od toga je 20 s ekonomskim temama poput privatizacije, podrške privatnom poduzetništvu, te još 10 u smislu pripreme bh poduzetnika za uvjete EU”**, izjavio je direktor Dummel.

D.K.



Saradnja Komore i Evropske banke za obnovu i razvoj...

Programi podrške EBRD razvoju malih i srednjih preduzeća u Bosni i Hercegovini

Usklađivanje sa EU direktivama i standardima u oblasti zaštite na radu, zaštite okoliša/ životne sredine i sigurnosti i kvaliteta proizvoda

Kantonalna privredna komora Tuzla u saradnji sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD), organizovala je prezentaciju „Predstavljanju programa podrške EBRD razvoju malih i srednjih preduzeća u Bosni i Hercegovini - Usklađivanje sa EU direktivama i standardima u oblasti zaštite na radu, zaštite okoliša/životne sredine i sigurnosti i kvaliteta proizvoda“. O savjetodavnim uslugama EBRD-a za mala i srednja preduzeća u Bosni i Hercegovini govorio je Zihinja Hasović menadžer programa savjetovanja za mala i srednja preduzeća u Evropskoj banci za obnovu i razvoj. Muris Mešetović lokalni koordinator u BiH-SME-CSF na prezentaciji je predstavio zahtjeve i proces usklađivanja malih i srednjih preduzeća u Bosni i Hercegovini sa domaćim propisima i EU direktivama i standardima iz oblasti zaštite na radu, zaštite okoliša/životne sredine, sigurnosti i kvaliteta proizvoda. Primjere dobre prakse u usklađivanju sa domaćim propisima i EU direktivama i standardima iz oblasti zaštite na radu, zaštite okoliša/životne sredine, sigurnosti i kvaliteta proizvoda i ostvarene koristi, predstavila je Erna Kurtović stručnjak za podršku klijentima u EBRD kreditnoj liniji za podršku povećanju konkurentnosti malih i srednjih preduzeća u BiH.



izvještaja”, kazao je menadžer programa savjetovanja za mala i srednja preduzeća, EBRD Zihinja Hasović. **“Oblasti u fokusu Evropske unije su zaštita na radu, zaštita okoliša, sigurnost i kvalitet proizvoda. Obilaskom više od 50 kompanija širom BiH nismo naišli na kompaniju koja je bila u potpunosti usklađena u ovoj oblasti, tako da smo osjetili potrebu da napravimo seminar, da predstavimo šta se to zahtjeva u ovim oblastima, po pitanju zakonskih zahtjeva, a i sam proces usklađivanja”**, istakao je lokalni koordinator Muris Mešetović.



međunarodni i lokalni eksperti. Veoma je važno da privrednici znaju da ako je kompanija investirala u novu opremu ne znači da će odmah izaći na tržište, ali joj to daje osnovu da može unaprijediti poslovanje”, navela je Erna Kurtović, stručnjak za podršku klijentima.

Mala i srednja preduzeća su okosnica evropske privrede pa je njihovim vlasnicima i bila namijenjena prezentacija u Komori. **“Vrlo je jednostavno, preduzeće treba biti malo ili srednje po kriterijima Evropske unije jer je EU donator. Da ima preko deset zaposlenih, a ispod 250, da postoji najmanje dvije godine, da je većinski privatno, većinski bh. preduzeće. Procedura je jednostavna: preduzeće aplicira, prikupi određen broj ponuda i izabere s kim želi raditi konsultantsku uslugu. Savjetodavne usluge EBRD daje već više od 15 godina. U prošloj godini dominirala je implementacija C znaka što je i logično približavanje Evropskoj uniji, zahtjevi međunarodnih standarda te razna softverska rješenja jer je opći nedostatak kadrova u preduzećima i onda putem implementacije modernih softverskih rješenja se vrlo lako rješavaju određeni problemi od tokova dokumentacije, praćenja informacija i kreiranja**

Među osam predstavljenih pozitivnih primjera još nema nijednog s područja Tuzlanskog kantona, ali kako je rečeno postoji još puno kompanija koje završavaju proces verifikacije. **“Sva preduzeća treba da usklade svoje poslovanje s domaćim i propisima EU, direktivama i standardima iz oblasti zaštite na radu, zaštite okoliša, sigurnosti i kvaliteta proizvoda. Savjetodavne usluge pri ovoj banci postoje. Namjera je bila utjecati na preduzeća da prepoznaju njihov značaj. Kreditna linija Evropske banke za obnovu i razvoj od 20 miliona eura i Evropske unije od četiri miliona eura je zatvorena. Treba sumirati iskustva, prikazati najbolje primjere da bi se krenulo dalje u informisanje privrednika koji žele povećati svoju konkurentnost i približiti poslovanje standardima Evropske unije. Problemi su brojni: od nabavke adekvatnog softvera, uvođenja međunarodnih standarda i primjene projekata koje mogu realizovati**



Radionica BBI u Komori...

‘SBF 2017’ prilika za kompanije da otvore izvozna tržišta

Veliki broj privrednika sa područja Tuzlanskog kantona do sada pokazao zainteresovanost za Forum – Komora na forumu prezentuje investicijske mogućnosti TK



kompanijama iz inostranstva. BiH, kao i sve zemlje regiona, smo jako zainteresirani za privlačenje stranih investicija i to je ideja vodilja koja nas je vodila ka formiranju VIP Business kluba i kasnije Sarajevo Business Foruma. Članovi BBI VIP biznis kluba imaju priliku da kreiraju nove poslovne prilike, te da se prezentuju u inostranstvu, steknu strateške poslovne partnere, kao i mogućnost za usavršavanje kadrova i uvid u stanje na stranim tržištima, gdje imamo svoje direktne veze. BBI banka i njen VIP Club zaključila je memorandum sa raznim poslovnim udruženjima u Bahreinu, Kini, Indiji, Ujedinjenim Arapskim Emiratom, Švedskom i regionom Šangaja. Organizujemo radionice radi animiranja poslovnih ljudi da svoje ideje i projekte prezentiraju u formi koja je vidljiva investitorima iz cijelog svijeta”, rekla je Azra Čolić, rukovodilac Odjeljenja BBI VIP Business Club.



Bosna Bank International / BBI VIP Business Club u saradnji sa Kantonalnom privrednom komorom Tuzla organizator je radionice sa temom “Priprema projekata za učešće na SARAJEVO BUSINESS FORUMU-2017. godine. **“Veliki broj privrednika je do sada pokazao zainteresovanost za Forum pa je razumljivo da i ove godine za njih organizujemo jednu radionicu koja će im približiti ovaj događaj. U saradnji sa Vladom Tuzlanskog kantona i Ministarstvom za energetiku, rudarstvo i industriju ćemo ove godine pripremiti zajedničku prezentaciju investicijskih mogućnosti Tuzlanskog kantona koju ćemo predstaviti učesnicima Foruma. Nastavak je ovo dobre saradnje Komore sa Vladom Tuzlanskog kantona i sa Bosna Bank International / BBI VIP Business Club”,** izjavila je Edina Kurtić rukovodilac sektora udruženja u Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla. Azra Čolić, rukovodilac Odjeljenja BBI VIP Business Club na radionici je objasnila šta je cilj i svrha Sarajevo Business Foruma, njegov značaj za Bosnu i Hercegovinu i privrednike u našoj zemlji. **“Ovo je najvažnija regionalna investicijska konferencija. Ovo je osma po redu i svake godine je Predsjedništvo BiH bilo pokrovitelj. Usko i kvalitetno saradujemo sa svim vijećima, ministarstvima, svi nivoi vlasti u BiH, privrednim komorama, domaćim i stranim kompanijama. Osnovani smo prije deset godina i postojimo sa idejom da obezbijedimo lokalnim i stranim poslovnim ljudima i kompanijama priliku za poslovne susrete, povezivanje kompanija, njihovih vlasnika i ostvarivanje poslovnih ideja. Ustvari, težimo da naše kompanije i klijenti i partneri s kojima ih povežemo realizuju konkretne poslove i trudimo se da naše kompanije iz male ekonomije izgrade što bolje odnose sa**

Sarajevo Business Forum u fokusu ima cijeli region promovirajući viziju regije kao evropskog centra za proizvodnju zdrave hrane, proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i atraktivne turističke i investicijske destinacije. Tokom trajanja konferencije, kao i prethodnih godina, zainteresirani privrednici imaju mogućnost održati direktne sastanke sa investitorima koje će organizirati BBI banka, a predviđeno je i da strani investitori posjete proizvodne pogone domaćih proizvođača, navode iz BBI Banke. Kako je istaknuto na dosadašnjim radionicama, interes zemalja Zaljeva iskazan je za dvije privredne oblasti i to u oblasti eksploatacije mineralnih sirovina i u drvnu industriju, dakle proizvodnja namještaja. Ovogodišnji osmi po redu Sarajevo Business Forum održaće se 22. i 23. maja u glavnom gradu BiH.

D.K.



Privreda TK i ove godine u Virovitici

Održan 22. Sajam “Viroexpo” u Virovitici

Rekordni 22. sajam Viroexpo – Izvanredna nova lokacija sajma - “vidimo se nagodinu” na “sajmu sa dušom”



I ove godine je sajam u Virovitici, 22. po redu, i učesnike i posjetioce ostavio bez riječi. Promijenjena je lokacija, postavka je u centru “kraljevskog grada”, približena građanima, putnicima namjernicima a i onima koji su tih dana prolazili kroz Viroviticu. Niko nije mogao ne svratiti na sajam jer su ga na to ponovo upućivali i redovi za ulaznice i grad okupan, umiven suncem, veseljem građana, srećom i dobrodušnošću domaćina, zadovoljstvom organizatora. Sve ponovo za najviše ocjene, kako smo i navikli, pa je teško naši i nove riječi. Ove godine, Međunarodni sajam gospodarstva, obrtništva i poljoprivrede otvorio je predsjednik Hrvatske Andrej Plenković. Uz svo dužno poštovanje predsjedniku Plenkoviću, za nas izlagače, učesnike sajma, posebno nas iz komorskog sistema cijele regije, predsjednik je neko drugi, važniji. Neko drugi za nas i otvara i zatvara ovaj sajam, otvara sva vrata širom, uz već prepoznatljiv osmijeh dobrošlice, dobrote, ujedno profesionalizma, odgovornosti. Predsjednik je Milan Vandura,

direktor, prvi u maloj, odabranoj i vrhunski organizovanoj grupi radnika, baš radnika, HGK Županijska komora Virovitica. E, oni nas dočekuju, smjeste, vode, prate, zbog njih nam je drago doći, predstavljati naše firme članice na vrhunskoj sajamskoj manifestaciji, među tri najbolje u susjeda nam, zbog njih nam je put žao i teško kad se sajam zatvara i kad odlazimo. A volimo doći i svaki put ponovo dolazimo.

“Sajam sa dušom”

Sajam je u Virovitici ove godine okupio 587 izlagača iz 27 zemalja. Ma, činilo se na svečanom otvaranju da je isto toliko i zvaničnika, državnika, visokih zvanica, puna ih je bila sala. Svi vole doći u Viroviticu na Viroexpo. Drago nam je i da nas se citira svake godine. Mi rekli, direktor Vandura prenio i ponavljao a sad je u svom prvom sajamskom obraćanju za našom poštapalicom posegnuo i Igor Andrović direktor sajma. Veli, kako je ovo jedini sajam “sa dušom”. I jeste, i drago nam je da je svake godine te duše sve više. I ministar Tomislav Tolušić, bivši župan Virovitičko-podravске županije, hercegovačkih korijena, reče da je “sajam sa dušom”. Svi sa govornice, svečane, puno topline, bogatog programa otvaranja. I sasvim je razumljivo što svake godine, jedni drugima u hodu, u zagrljaju i pozdravu kažu: “vidimo se nagodinu”!



Već se zna da je Viroexpo sajam koji doprinosi povezivanju privrednih komora, jačanju komorskog sistema. Zna se da daje doprinos razvoju privrede, da daje mogućnost promocije, povezivanja, novih kontakata, razmjenu iskustva, roba, usluga. Pa da nije tako, zar bi se dešavalo da jedan zemlja po drugi put bude zemlja partner, kao što je ovo godine partnerstvo ponovila Republika Češka. Upriličeni su gospodarski susreti sa gostima iz Češke, direktor Vandura je organizovao tradicionalno okupljanje predstavnika komorskog sistema na dan otvaranja sajma. Održana su i stručna predavanja namijenjena poduzetnicima i poljoprivrednicima. Govorilo se o zaštiti domaćeg meda, odnosima cijena, sustavu kvalitete i mjerama zaduženosti poslovnog subjekta. Pohvale su organizatorima stizale sa svih strana za organizaciju rekordnog Viroexpa. Ovogodišnji sajam vidjelo je 28.000 posjetitelja, dobrim dijelom je uticala i lokacija na posjetu. Otišlo se iz Virovitice izvrsnih dojmova. Organizatori i pokrovitelji sajma i ove godine su bili: Virovitičko-podravska županija, Grad Virovitica, HGK – Županijska komora Virovitica, HOK – Obrtnička komora Virovitičko-podravске županije, Turistička zajednica Virovitičko-podravске županije. Tehnički organizator je tvrtka Viroexpo, a ovogodišnji sponzor je HPB.

“Privreda TK” na sajmu “Viroexpo”

Kantonalna privredna komora Tuzla organizovala je nastup na Viroexpu, tradicionalnom zajednička postavka firmi članice pod nazivom “Privreda TK”. Na ovoj vrlo značajnoj sajamskoj manifestaciji predstavili smo slijedeće privredne subjekte, firme članice Komore:

“Corn Flips” Srebrenik, “Fana” doo Srebrenik, “Golden tours” Tuzla, “Imel” doo Lukavac, “Piemonte” doo Tuzla, “Solana” dd Tuzla, OPG “Veseličić” Špionica, Turistička zajednica Tuzlanskog kantona, “PortaNaturae” doo Srebrenik, “Voćni rasadnik” doo Srebrenik, “Xella BH” Tuzla, Fabrika deterdženata “Dita” Tuzla, Global Ispat Koksna industrija Lukavac, JKP “Pannonica” doo Tuzla, “Kreativa marketing” – “Zmaj pivo” Tuzla, Hotel „Tuzla“ Tuzla, „Seif“ doo Kalesija, “City” centar BCC Izvorište Tušanj - “Ajna” voda Tuzla, Tradicionalni obrt „Aronija Okanović“ Tuzla.



Međunarodni sajam poduzetništva i obrta...

Privreda TK na sajmu „GRAPOS-EXPO“ 2017

Najveći do sada sajam – Više od 300 izlagača iz zemlje i inostranstva – Nevrijeme prekinulo sajam



Međunarodni sajam poduzetništva i obrta „GRAPOS-EXPO“ u Gračanici, u 2017. godini oborio je sve prethodne rekorde. Na prostoru poslovne zone „Širbegović“ okupio je više od 300 izlagača iz zemlje i svijeta. No, vremenske neprilike nisu dozvolile da se do kraja privedu sve sajamske aktivnosti, da se u potpunosti uživa u vrhunskom sajamskom događaju, u svim predviđenim danima. Nevrijeme je natjeralo organizatore da prekinu sajam iz bezbjedonosnih razloga a sve je ukazivalo na to da će biti najveći do sada i sa najviše pratećih aktivnosti i sadržaja. Iz sigurnosnih razloga i kvarova na hali B, organizatori su odlučili da je najbolje prekinuti sajamsku manifestaciju zaključno sa 20. a ne sa 22. aprilom kako je planirano. **„Iako je do sada sve bilo bolje od planiranog, danas smo odlučili da završimo Sajam. Zahvaljujemo se svim izlagačima i posjetiocima na učešću i razumijevanju zbog prekida Sajma“**, rekao je Nedžad Nuhanović direktor Sajma. Svečano je bilo i na ceremoniji otvaranja sajma. Nedžad Nuhanović direktor sajma je rekao da i ove godine iz Gračanice šalju poruku da perspektiva i razvoj društva zavisi od sigurnosti privrednog razvoja, ali i da je Gračanica prava adresa za svaki vid saradnje. **„Želimo da budemo na fonu privrednog razvoja ovog dijela, ali i cijele države i regiona. Ovaj sajam bi trebao potaknuti brojne privrednike i ulagače da ulažu u Gračanicu, ali i cijelu BiH. Činjenica da su se Sajmu odazvale 324 kompanije, iz drvnog i metalnog sektora, turizma, obrta i građevinarstva, ali i drugih djelatnosti, govori da se Gračanica približava vodećem privrednom sajmu ovog dijela Evrope. Perspektiva i razvoj jednog društva, jedne zemlje ili regiona, ponajprije ovisi o sigurnosti i stabilnosti privrednom razvoju. Ovaj Sajam je potvrda toga“**, rekao je Nuhanović. Prema riječima Bege Gutića premijera TK, GRAPOS-EXPO nije samo sajam, već je i mnogo više od toga.

„Za nas i za TK, ovaj Sajam je svojevrsan praznik. Kao Vlada, mi u ovakvim manifestacijama vidimo jasnu priliku i razvojnu komponentu za domaću privredu, ali i svim oni privrednim subjektima koji posluju na području BiH. Nažalost, neki drugi sajmovi koji ni izbliza nemaju ovakvu posjećenost, znatno su bolje pozicionirani u federalnim i državnim budžetima. Nadamo se zato da će ova slika koju danas pošaljemo iz Gračanice biti prepoznata u budućnosti“, dodao je Gutić.

Uspjeli su organizatori da u okviru Sajma održe i panel diskusiju na temu „Poslovno okruženje u funkciji razvoja poduzetništva i

malih i srednjih preduzeća“. Na diskusiji je učešće uzela u Vlada Tuzlanskog kantona, a premijer Gutić je istaknuo da će Vlada i dalje raditi na smanjenju regulatornih ograničenja kao i zagovaranju za smanjenje ili ukidanje parafiskalnih nameta na različitim nivoima vlasti koji opterećuju rad privrednika.



Kantonalna privredna komora Tuzla je zahvaljujući saradnji Direkcijom sajma i uz podršku Vlade Tuzlanskog kantona, i ove godine u Gračanici organizovala predstavljanje svojih članica. U tradicionalnoj zajedničkoj sajamskoj postavci pod nazivom „Privreda TK“, predstavljeno je 19 članica: **„Fana“ d.o.o. Srebrenik, „Piemonte“ Tuzla, „Porta Naturae“ d.o.o. Srebrenik, Voćni rasadnik doo Srebrenik, Fabrika deterdženata „Dita“ Tuzla, „Corn Flips“ Srebrenik, Turistička agencija „Golden tours“ Tuzla, „JKP Pannonica“ doo Tuzla, „Kreativa marketing“ – „Zmaj pivo“ Tuzla, Hotel „Tuzla“ Tuzla, „Seif“ doo Kalesija, „City“ centar BCC Izvorište Tušanj - „Ajna“ voda Tuzla, Tradicionalni obrt „Aronija Okanović“ Tuzla, MKF „Mi Bospo“ Tuzla, „Imel“ Lukavac, „Sparkasse bank“ PJ Tuzla, „Sisecam“ Lukavac, „Finconsult“ Tuzla, „Xella BH“.**

D.K.



Najava sajamske manifestacije...

15. Međunarodni sajam turizma i ekologije "LIST" 2017



Lukavački sajam, u saradnji sa Općinom Lukavac i Turističkom zajednicom Tuzlanskog kantona, a uz podršku Federalnog ministarstva okoliša i turizma i Vlade Tuzlanskog kantona, organizuje 15. Međunarodni sajam turizma i ekologije "LIST" 2017, koji će se održati u Lukavcu u terminu od 11.5.-13.5.2017. godine. Ovogodišnji partner Sajma je Turistička organizacija Zlatibor. Analizirajući protekle godine, iz Direkcije sajma ističu da Lukavački sajam privlači najznačajnije turističke djelatnike iz zemlje i regiona,

da promocija privrednih, kulturnih i sportskih potencijala naše zemlje putem najeminentnijih bosanskohercegovačkih medija, kao i kontinuirani rast i razvoj sajma nije ostao nezapažen kako u zemlji tako i u regionu. Pošle godine na sajmu se predstavilo 130 izlagača iz 10 zemalja (Mađarske, Turske, Albanije, Srbije, Hrvatske, Crne Gore, Slovenije, Indonezije, Malezija i BiH) na 3.000 m² izložbenog sajamskog prostora. Izlagači su svoje proizvode i usluge prezentovali pred cca. 15.000 - 20.000 posjetilaca iz cijele BiH i regiona. I ove godine učesnike sajam LIST očekuju: prijatni domaćini, izlagači iz oblasti turizma, ugostiteljstva, ekologije, sporta i drugih privrednih grana. Tu su i brojni prateći sadržaji: prezentacija gastro ponude BiH, brojni seminari i stručna predavanja iz turizma i bliskih djelatnosti, sportska takmičenja, te naravno bogat kulturno-zabavni program. S obzirom na važnost ovog kulturnog događaja i koristi za sve građane Općine Lukavac, kao i širu društvenu zajednicu, privredu Tuzlanskog kantona, Kantonalna privredna komora Tuzla će i ove godine, zahvaljujući dobrim odnosima sa Direkcijom sajma i uz podršku Vlade Tuzlanskog kantona, obezbijediti nastup na ovoj značajnoj sajamskoj manifestaciji i svoje članice predstaviti u okviru zajedničke sajamske postavke pod nazivom "Privreda TK".

Međunarodni sajam gospodarstva...

Održan jubilarni 20. sajam u Mostaru



Dvadeseti Međunarodni sajam gospodarstva - Mostar 2017. ove godine je okupio 800 izlagača iz 30 zemalja. Ovogodišnja zemlja partner bila je Republika Hrvatska, čiji je premijer Andrej Plenković otvorio ovogodišnju petodnevnu privrednu manifestaciju. U prigodnom govoru istaknuo je kako europski put jamči prosperitetnu BiH te da će se on za taj put zalagati. "Budite sigurni da imate prijatelje koji vas vole", kazao je Plenković, ističući kako mu je temeljna zadaća da BiH uhvati priključak za Europskom unijom. Prigodnim govorima obratili su se i direktorica Mostarskog sajma Dalfina Bošnjak, gradonačelnik Mostara Ljubo Bešlić, te predsjedatelj Predsjedništva Bosne i Hercegovine Mladen Ivanić koji je kazao da, iako su sajamske aktivnosti u regiji u krizi, Mostarski sajam iz godine u godinu napreduje. "Mostar kao grad može biti

ponosan na ovakvu manifestaciju. Mostar je središte cijele regije i jeste grad koji zaslužuje da bude jedan od ključnih simbola po svom kulturološkom i gospodarskom zajedništvu", kazao je Ivanić. Svečanosti otvaranja prisustvovali su i drugi brojni državnici iz regije i svijeta. Mostarski sajam je sajam općeg tipa i na njemu se tradicionalno predstavljaju gospodarski subjekti iz gotovo svih grana gospodarstva, među kojima prednjače poljoprivreda, gastronomija, turizam i uslužne djelatnosti, zatim elektroindustrija i IT sektor. Sastavni dio Mostarskog sajma su i njegove dvije tradicionalne podsajamske manifestacije: Sajam turizma na kojem se predstavljaju autohtona domaća vina i turistički potencijali te Sajam knjige i grafičke industrije. Ono što Mostarski sajam posebno izdvaja od drugih sajmova u regiji su međunarodne konferencije, forumi i radionice. Između ostalog, održana je dvodnevna konferencija Inicijative 16+1 "Jedan pojas – jedan put", na kojemu su učestvovali predstavnici 16 zemalja jugoistočne Europe i Kine, zatim konferencija "Komunikacijski sustavi" u okviru koje je predstavljena južna trasa koridora 5C, te okrugli stol o maslinarstvu u Hercegovini. Mostarski sajam je i ove godine održan u Slobodnoj zoni "Hercegovina", na više od 30.000 kvadratnih metara zatvorenog i otvorenog prostora.

D.K.



Saradnja Komore i Federalnog ministarstva okoliša...

Očekuju se pozitivne promjene nakon usvajanja zakona

Rasprava o Nacrtu Zakona o turizmu FBiH i Nacrtu Zakona o boravišnoj taksi FBiH



U organizaciji Federalnog ministarstva okoliša i turizma u Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla je organizovana rasprava o Nacrtu Zakona o turizmu FBiH i Nacrtu Zakona o boravišnoj taksi FBiH. U cilju što cjelovitijeg i konkretnijeg doprinosa zakonskom uređenju navedenih oblasti, snimirani su predstavnici privrednih subjekata i institucija sa područja Tuzlanskog kantona da prisustvuju raspravi te primjedbama i prijedlozima doprinesu iznalaženju najadekvatnijih rješenja koja će olakšati i ubrzati razvoj turizma. Kako je istakala Kasema Čatović sekretar Federalnog ministarstva okoliša i turizma, ono što je najintragantnije u zakonima o turizmu te boravišnoj taksi koji su usvojeni u formi nacrtu u Federalnom parlamentu, jeste novi način organizovanja turističkih organizacija, kao i nepostojanje mogućnosti naplaćivanja članarine u korist turističkih organizacija. **“Očekujemo da će se ova oblast urediti, da će se smanjiti prostor za sivu ekonomiju i da će doprinijeti boljem razvoju turizma. Nije jasno kako se u javnosti pojavila mogućnost gubljenja radnih mjesta zbog ovih zakona. To je dezinformacija, ne očekujemo da će ljudi ostati bez posla, naprotiv, raspoložemo informacijama da u postojećim turističkih zajednicama radi minimalan broj ljudi”**, izjavila Čatović.

Mirsad Gluhčić ministar za trgovinu, turizam i saobraćaj TK istakao je da se ovim zakonima jačaju lokalni uredi turističke zajednice, što je intencija i resornog ministarstva, jer lokalne zajednice razvijaju i najbolje znaju svoje potencijale. **“Turističke zajednice TK-a će ostati u jednoj formi, ne u postojećoj, ne s ovoliko zaposlenih i ne s ovolikim ovlaštenjima, a lokalne uprave preuzimaju odgovornost za razvoj turizma u kantonu. Ovaj zakon definiše i raspodjelu sredstava prema kojoj 80 posto ide lokalnim zajednicama, 10 posto Federaciji BiH, 10 posto kantonu, a zakon je usaglašen i s onim u Republici Srpskoj”**, rekao je ministar Gluhčić. U zakonu o turizmu će, kako je dodao, biti definirani i turistički vodiči te uređene i licencirane turističke agencije. **“Imajući u vidu da je turizam ocijenjen generatorom razvoja Bosne i Hercegovine, vrlo nam je značajno da se na nivou Federacije donesu zakoni koji će biti usklađeni sa razvojem turizma. Ovo je kod nas tek treći zakon o ovoj oblasti u poratnom periodu dok susjedne zemlje u istom periodu imaju oko desetak zakona, izmjena, dopuna”**, rekao je Hasan Sejdinović pomoćnik ministra za trgovinu, turizam i saobraćaj TK.



Direktor ureda Turističke zajednice TK-a Asim Bečić naveo je da zakon o turizmu FBiH uređuje i definiše kompletnu oblast turizma, od turističkih agencija, turističkih zajednica, kojih po nacrtu ovog zakona neće biti, nego će prerasti u turističke organizacije, zatim turističkih vodiča, do smještajnih kapaciteta i dodjele nepovratnih sredstava i subvencija za određene projekte. **“Ovo je jako važna tema, jako važni zakoni, bitno je da se što prije uredi. Brojne su razlike u oblasti turizma u različitim dijelovi zemlje koje treba pomiriti, izjednačiti, sve postaviti u isti položaj, svima se podjednako posvetiti i dati dužnu pažnju. Očekujemo mnogo promjena na bolje, pozitivne reakcije sa terena, nakon uvođenja ovih zakona, posebno ako se uvažavaju i usvoje svi prijedlozi i dopune sa raspravom”**, izjavio je Asim Bečić.



Rasprava o Nacrtu zakona o šumama TK...

Zakonom uskladiti uzgoj i zaštitu šuma

Predloženi Nacrt zakona o šumama TK je dobra osnova na kojoj se mogu izraditi rješenja u pogledu upravljanja, korištenja i nadzora nad šumama TK – Ponuđeno rješenje ima mnogo nedostaka



Kantonalna privredna komora Tuzla u saradnji s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK-a, Kantonalnom upravom za šumarstvo i JP „Šume TK-a“ Kladanj, bila je organizator Javne rasprave o Nacrtu zakona o šumama Tuzlaskog kantona. Ovim zakonom se moraju uskladiti potrebe drvoprerađivačke industrije, a isto tako zaštititi okoliš i cjelokupni ambijent na području TK, izjavio je na skupu Suad Selimović sekretar Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju u Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla. **“TK predstavlja jedan od najjačih kantona u drvoprerađivačkoj industriji, te je u interesu da se putem ovog zakona uskladi uzgoj i zaštita šuma. Na području TK u drvoprerađivačkoj industriji je uposleno oko 4.500 osoba, a firme koje se bave ovom industrijom najvećim dijelom su izvoznici”**, izjavio je Selimović. Prema mišljenju Refika Hodžića glavnog inženjera za ekologiju u JP Šume TK, ovaj dokument može biti dobar početni korak: **“Predloženi Nacrt zakona o šumama TK je dobra osnova na kojoj se mogu izraditi rješenja u pogledu upravljanja, korištenja i nadzora nad šumama TK. Ponuđeno rješenje ima dosta započetih mjera i aktivnosti koj nisu završene a planiranje o šumama u predloženom nacrtu zakona treba dopuniti. U tekstu se spominje šumsko privredno područje, odnosno mogućnost formiranja više kantonalnih preduzeća na području TK. Nedostaje član zakona koji tretira pitanje šta je to šumsko privredno područje, koji je kriterij potreban za njegovo formiranje i sl. Nedostaje dio koji se odnosi na poremećaj biološke ravnoteže u šumskom ekosistemu, kako da se posmatra šuma prilikom elementarne nepogode i sl. Treba doraditi poglavlje gospodarenje sa zaštićenim šumama i šumama posebne namjene, jer na području TK postoji izdvojeni i zaštićeni pejzaž, gdje se u praksi pokazao nedostatak adekvatnih zakonskih rješenja za gospodarenje na njegovoj cijeloj površini”**, rekao je Refik Hodžić.

Iz Udruženja industrije tekstila, kože i obuće...

Novi zakoni – nova opterećenja za poduzetnike

Potrebno hitno usvajanje granskog kolektivnog ugovora – Riješiti problem nedostatka kvalifikovane radne snage



Odbor Udruženja industrije tekstila, kože i obuće Kantonalne privredne komore Tuzla, na redovnom sastanku je razmatrao aktuelnu problematiku u oblasti koju pokriva ovo komorsko Udruženje. Svi članovi Udruženja smatraju da će donošenje novih zakona o porezima i doprinosima dovesti do dodatnih opterećenja za poduzetnike u ovoj branši, i uticati na uspješnost

poslovanja preduzeća. Takođe je istaknuta potreba za što bržim usvajanjem granskog kolektivnog ugovora za industriju tekstila, kože i obuće na nivou Federacije. Zaključeno je kako je neophodno pokušati sa Zavodom za zapošljavanje riješiti problem nedostatka kvalifikovane radne snage za ovu djelatnost. Također, potrebno je izvršiti analizu industrije tekstila, kože i obuće sa svim pokazateljima i takvu analizu treba predstaviti Vladi Tuzlanskog kantona kako bi se zajedničkim snagama pokušali riješiti problemi koji se javljaju u ovoj industrijskoj grani. Pri tome, posebno treba pomenuti broj radnih mjesta koje ova industrija zapošljava u Tuzlanskom kantonu, kao i činjenicu da se radi o teže zapošljivim radnicima (ženama preko 30 godina starosti). S obzirom da se radi o niskoakumulativnoj privrednoj grani sa jeftinim radnim mjestima, Komora bi zajedno sa Vladom kantona trebala podržati poduzetnike iz ove branše, jer je ova djelatnosti itekako potrebna ovoj državi, rečeno je na sastanku u Komori.

D.K.



Oporavak privrednog giganta...

TTU Energetik već na nogama

Potpisivanjem tri ugovora obilježen početak rada TTU Energetik – Potpisani ugovori vrijedni šest miliona KM

Svečanim potpisivanjem tri ugovora o nabavci grabuljastih transportera za potrebe ZD RMU Kakanj, Breza i Zenica u prostorijama TTU Energetik d.o.o. Tuzla ozvaničen je početak proizvodnje ove firme. Ovom događaju prisustvovao je federalni premijer Fadil Novalić, predstavnici Vlade Tuzlanskog kantona, direktori ZD RMU Kakanj, Breza i Zenica, JP Elektroprivreda BiH i RMU Banovići, izvještala je Federalna televizija. Premijer Novalić izjavio je da je prvi ugovor za grabuljare, ocijenjuje vrlo značajnim za stari program Tvornice transportnih uređaja (TTU), po kojem je ova firma bila čuvena i koje je do sada Elektroprivreda BiH zbog stanja u kojem je bio TTU nabavljala od drugih preduzeća čak i iz inostranstva. Većina radnika TTU-a još nije vraćena na posao. Zasad samo radi 40, dok se uskoro planira zapošljavanje dodatnih 30 radnika, a do kraja godine ukupno 120 radnika u novoj tvornici. Radnici TTU-a koji su za ponedjeljak najavili postavljanje šatorskog naselja ispred fabrike ponovo će dobiti šansu da rade, tvrdi menadžment TTU Energetik. **“Mi ćemo pokušati da im pomognemo, svakako da će dobiti svoju priliku”**, poručio je Almir Zulić, direktor TTU Energetik. Na pitanje novinara kada će Zakon o uvezivanju radnog staža FBiH biti u parlamentarnoj proceduri, a koji bi trebao riješiti nagomilane problem radnika, kako TTU-a, tako i drugih firmi, Novalić je rekao je da se očekuje da će to biti glavna tema na sljedećem socio-ekonomskom vijeću i da će poslije toga ići u zakonsku procedure. Direktor Elektroprivrede BiH Bajazit Jašarević smatra da je ovakva fabrika trebala BiH, za potrebe energetike, ocijenivši da ukoliko se bude pridržavalo koncepta, koji je projektiran u elaboratu, ovo bi mogao biti dobar projekt, dodavši da se mora voditi kao da je privatno preduzeće, odnosno da ga vode oni koji znaju raditi svoj posao. **“Moramo obnoviti inženjerski kadar, koji to može raditi i onda će posla u Elektriprivredi kao koncernu i jednom dijelu RMU Banovići biti više nego što sada imamo zaposlenih, tvrdeći da bi ovo mogla biti jedna od najboljih metalnih industrija u Federaciji BiH. Za sada nam ide dobro, ali imamo poteškoću da se još vodi stečajni postupak u TTU-u”**, kaže Jašarević. Elektroprivreda BiH i RMU Banovići osnovali su firmu TTU Energetik, koja predstavlja restrukturiranje Tvornice transportnih uređaja Tuzla, nekadašnje okosnice metalske industrije TK, koja je u stečaju.



Nova narudžba iz rudnika

Šesnaest trakastih transportera vrijednih više od četiri miliona KM tuzlanski TTU Energetik proizvest će za potrebe tri rudnika koncerna Elektroprivrede: rudnike u Breza, Novoj Bili i Zenici. Potvrdili su to svojim potpisom na ugovorima direktori ovih rudnika, piše ndikator.ba. TTU Energetiku Tuzla, firmi koja je osnovana prije nepunih mjesec dana, ovo je već drugi ugovor i nastavak saradnje sa rudnicima Breza i Zenica kojima zajedno sa Rudnikom mrkog uglja Kakanj, tuzlanski metalci trebaju isporučiti nove grabuljaste transportere vrijedne 1,6 miliona KM. **“Nama će ova oprema poslužiti za transport uglja, a samom instalacijom bićemo u mogućnosti da povećamo količina proizvodnje i do 35.000 mjesečno. Već trideset godina radnim u rudniku i prije smo saradivali sa TTU-om. Ima puno projekata i puno opreme koju mi već koristimo i nadam se da će saradnja biti dobra i sa novom firmom kao i prije 30 godina”**, kazao je Nevzet Vrškić, v.d. direktora ZD RMU Zenica. Kvalitetan rad nekadašnjeg giganta metalske industrije danas nastavlja nova firma. Postrojenja su ista, radnici su isti, kao i naručioc, no uskoro TTU Energetik čeka još bolja i izvjesnija budućnost. S novim poslovima stići će i nova oprema, ali i još novih – starih radnika metalaca. Do prije mjesec dana u ovim halama radilo je svega 40 radnika iz stare Tvornice, a danas ih je mnogo više. **„I sad trenutno težimo ka upošljavanju još radnika. Sve ono što smo obećali prema TTU dd u stečaju ispoštovali smo. Ovo je tek drugi ugovor ove godine i mi već imamo 84 uposlena, pa vi možete zamisliti na koliko radnika će to već do kraja godine izaći”**, kazao je Almir Zulić, direktor TTU Energetik d.o.o. Priliku za zaposlenje dobit će svi, ali će samo od njihovog truda, zalaganja i vještine zavisiti da li će i ostati. Jer TTU Energetik tek je na početku i samo od jednakog angažmana svih: i radnika i vlasti i uprave firme zavisit će brzina njegovog razvoja.

D.K.



Uspješno realizovan projekat...

“Kako upravljamo energijom u našoj školi“

Završna radionica u Kantonalnoj privrednoj komori Tuzla



Društvo za istraživanje i razvoj (DIR) u partnerskoj sa Građevinsko geodetskom školom (GGŠ) Tuzla i Centrom za ekologiju i energiju Tuzla (CEE), a uz podršku Kantonalne privredne komore (KPK) Tuzla realizovalo je projekat „Kako upravljamo energijom u našoj školi“ je finansiralo Ministarstva prostornog uređenja i zaštitu okolice Tuzlanskog kantona (MPUZO TK) u sklopu programa raspodjele namjenskih sredstava od ekoloških naknada za 2016 godine, za udruženja čija je djelatnost usmjerena na zaštitu i unaprijeđenje okoliša. Implementacija projekta odvijala se u periodu od 24.11.2016 godine do 28.2.2017 kroz nastavni proces- projektni dani (u razredu) u izgradnji kapaciteta učenika u njihovoj energijskoj ekspediciji i istraživanju mogućnosti za uštedu energije u školi po metodologiji EURONET 50/50 MAX (www.euronet50-50.eu) kroz promjenu ponašanja učenika, nastavnog osoblja i ostalih zaposlenih i realizacija manjih ulaganja. O rezultatima projekta na radionici je govorio mr Esad Arnautović direktor Društva za istraživanje i razvoj Tuzla. Istakao je kako su animirani i upoznati svi učesnici sa projektom, pristupom i metodologijom EURONET 50/50 MAX kojom se planira realizirati projektna ideja i zadatak. Pokrenute su aktivnosti na motivaciji učenika da istražuju mogućnost uštede energije u svojoj školi a štampan je i podijeljen promotivni letak projekta. **“Za koordinatora projekta je imenovana prof. Amela Karahodžić dipl.ing.građ u ime Građevinsko geodetske škole (GGŠ). Formiran je Tim za energiju (prva grupa prof. Evica Pranjic dipl arh i 19 učenika tehničara arhitektonskog smjera i druga grupa - prof. Amela Karahodžić dipl.ing.građ i prof. Ankica Ružić dipl.arh. i 13 učenika tehničara građevinskog smjera i domar) sa zadatkom da kroz nastavni proces istraži trenutnu energijsku situaciju u školi/objektu, da predloži i provede mjere energijske uštede, organizira informativnu i edukativnu kampanju za ostatak škole ili ostale korisnike objekta, te da planira zadatke, predlaže akcije, koordinira i informira o projektu. Projektni tim DIR-a izvršio je energijski obilazak škole zajedno sa profesorima koji su uključeni u projekat i domarom sa zadatkom da ocijeni situaciju u objektu škole (građevinski, mašinski i elektra dio) i identificira područje djelovanja učenika. Podignut je značajno nivo znanja i svijesti učenika Tima za energiju o klimi i energiji upoznavanjem sa pitanjima kao što su: oblici energije, korištenje energije u svakodnevnom životu i njezin efekat na okoliš, efekat staklenika, klimatske promjene i zaštita klime, energijske uštede, energijska efikasnost, upotreba obnovljivih izvora energije. Učenje se odvijalo tokom redovne nastave a proveden je energijski obilazak škole. Timu za energiju je u školi**

pokazan sistem grijanja i električne energije. Pod nadzorom profesora iz tima, učenici su pregledali cijelu školsku zgradu i procjenjivali različite aspekte utjecaja potrošnje energije u školi, uključujući: tehničko stanje zgrade, sistema grijanja, rasvjeta, korištenje električne opreme, korištenje vode. Prikupljeni su podaci po grupama, pripremljen je Akcioni plan smanjena potrošnje energije u školi (promjenom ponašanja i realizacija manjih ulaganja) a na ovoj, završnoj radionici u Komori, upoznati su učesnici sa realizacijom projekta i sa prijedlogom mjera poboljšanja energijske efikasnosti”, predočio je projekat direktor DIR-a Esad Arnautović.



Kako je istakao, o svim aktivnostima na projektu je informirana javnost za šta je bio zadužen Stručni tim DIR-a nadležan za odnose sa javnošću. Tim je tokom projekta je pripremao i pružao informacije o događajima na projektu koje su prenijeli brojni mediji, a bili su istaknuti i na web stranici, DIR-a, Građevinsko geodetske škole, Komore, Centra za ekologiju i energiju Tuzla.

D.K.



Pozitivni trendovi u tuzlanskim firmama...

Tuzlanska pivara ove godine ulaže pet miliona KM



Tuzlanska pivara u ovoj godini u proizvodni proces i uređenje proizvodnih pogona planira uložiti više od pet miliona KM. Investicioni radovi za 2017. već su počeli, a u prvom kvartalu već su uložena dva miliona KM za različite projekte. **“Pet miliona KM je veliki iznos i naravno da će biti izazov za nas, ali dobro smo krenuli. Već smo uložili dva miliona KM. Do kraja mjeseca, odnosno u narednih 10 dana, instalirat ćemo potpuno novu liniju za PET program, a u toku su i građevinski radovi na izmjeni kanalizacione i hidrantske mreže u krugu fabrike”**, kazao je direktor Pivare Tuzla Fahrudin Salihović, prenose agencije. Ovi projekti trebali bi popraviti sliku Pivare kada je u pitanju ekološko poslovanje, odnosno smanjenje aero i zagađenja zemljišta i voda, a uskoro se radi i fasadiranje svih objekata, te zamjena stolarije. Posebna investicija je nova plinska podstanica, kakvu osim Coca-Cole niko drugi u BiH nema. **“U novu plinsku podstanicu ćemo uložiti 400.000 KM i riječ je o najsavremenijoj takvoj podstanci u BiH. Osim nas, samo je ima Coca-Cola i to je jasan znak gdje mi želimo ići sa našom kompanijom. Ovo je ulaganje u proizvodnju, a samim tim i u konačan proizvod, koji će nakon ovoga biti znatno kvalitetniji”**, kazao je Salihović. Do kraja godine planira se instalirati i nova etiketirka za proizvode, pakerica, te novi lift, čime će pakovanje proizvoda Pivare Tuzla postati kvalitetnije. **“Mi zaista nastojimo pratiti posljednje trendove u pivarskoj industriji, jer samo tako ćemo rasti i imati konkurentan proizvod. Još jedna investicija koja će tome doprinijeti jeste postavljanje epoksidnih**

podova, odnosno podova koji su mikrobiološki prihvatljivi u ovakvoj industriji”, dodao je Salihović. Ulaganja su imala uticaj i na prodaju proizvoda Tuzlanske pivare. Tako je u posljednjih 5 godina prodaja porasla za 100 posto, a samo u odnosu na prošlu godinu porast je 8 posto. **“Indeksi proizvodnje i prodaje su zaista veliki, ali mi nećemo stati na tome. Ambicija je da idemo još dalje, da se još razvijamo i da pokrijemo nova tržišta. U ovome ćemo uspjeti sasvim sigurno, jer imamo dobar tim i prepoznatljiv brend”**, informisao je direktor Salihović. Širenje na nova tržišta, kako je kazao, ide odličnim tempom, a Pivara odnedavno izvozi i na tržište Turske. **“Nedavno smo otpremili četiri šlepera sokova različitih ukusa našem partneru u Turskoj i prema prvim iskustvima jako su zadovoljni”**, zadovoljan je Fahrudin Salihović direktor “Pivare” dd Tuzla.

MAT: novi avion – novih pet linija



Najveći niskotarifni avioprevoznik u centralnoj i istočnoj Evropi Wizz Air na pisti Međunarodnog aerodroma Tuzla je zvanično postavio još jedan avion Airbus A320 sa 180 putničkih mjesta, a uspostavljeno je i pet novih linija. Ovo je drugi bazni avion koji je spomenuta aviokompanija postavila na tuzlansku pistu. Investicija od 98 miliona dolara, koliko košta spomenuti avion, pored uspostave novih linija s tuzlanskog aerodroma omogućava i dodatno zapošljavanje osoba. Prema riječima menadžerice za odnose s javnošću kompanije Wizz Air Sorine Ratz, dva aviona koja se nalaze u Tuzli predstavljaju investiciju od blizu 196 miliona dolara. **“Novi avion koji je danas dovezen podržavat će pet destinacija, odnosno ruta za Bratislavu,**

Keln, Friedrichshafen, Nuremberg i Vaxjo, a podržat će i povećanje frekvencija letenja na već postojećim destinacijama”, istakla je Ratz. Prvi let Wizz Aira s tuzlanskog aerodroma uspostavljen je u maju 2013. godine i od tada je ova kompanija postala najveći avioprijevoznik u našoj zemlji, pri čemu je zabilježeno konstantno širenje mreže niskotarifnih ruta. Samo dvije godine nakon pokretanja prvih letova iz BiH, Wizz Air je uspostavio operativnu bazu u Tuzli u kojoj je danas uposleno 97 osoba. Direktor Međunarodnog aerodroma Tuzla (MAT) Rifet Karasalihić kazao je da postavljanje novog aviona te uspostavljanje novih pet linija predstavlja veliki izazov za uposlenike. **“Prije četiri godine počela je saradnja između Međunarodnog aerodroma Tuzla i Wizz Aira. Iz godine u godinu permanentno je rastao broj putnika i destinacija, a danas se s našeg aerodroma može letjeti na 16 destinacija diljem Evrope”**, izjavio je Karasalihić. Premijer TK Bego Gutić smatra da je postavljanje novog aviona zapravo pokazatelj dodatnog povjerenja koje je kompanija Wizz Air ukazala tuzlanskom aerodromu. **“Naša saradnja sa Wizz Airom otvorila je nove perspektive ovog aerodroma, ali i za cijeli region. Mi smo već pokazali svoje ambicije da se etabliramo kao najveći aerodrom kada je riječ o kargo prijevozu. Isto tako, naše su ambicije da postanemo jedan od regionalnih lidera”**, istakao je Gutić, naglasivši da usluge tuzlanskog aerodroma koriste građani širom BiH, ali i van njenih granica. U toku ove godine na Međunarodnom aerodromu Tuzla očekuju opsluživanje blizu 700.000 putnika.

D.K.



Uspješno poslovanje privrednih subjekata...

Širbegović završio montažu konstrukcije za robnu kuću IKEA u Beogradu



Kompanija Širbegović završila je veliki posao montaže AB prefabrikovane konstrukcije na objektu robne kuća IKEA u Beogradu čije otvaranje je planirano za ljeto ove godine. Iza njih su također, veliki projekti za poznate kompanije kao što su Lidl, Konzum, DM i dr. Njihova glavna tržišta su Srbija, Hrvatska, Crna Gora i dijelom Slovenija. U BiH rade neke projekte, ali njihov kapacitet prevazilazi okvire BiH. Mirza Bajraktarević, inženjer građevinarstva u kompaniji Širbegović, koji je na nedavnoj konferenciji Sfera predstavljao iskustva ove kompanije navodi da njihovi poslovni planovi ovise od stanja na tržištu. **“Imamo velike klijente kao što je Lidl, Ikea...koji su nam dali povjerenje je imamo kvalitetu, pouzdanosti, a gradnju dovršavamo u dogovorenim rokovima. Klijenti nam se vraćaju što pokazuje da se pošten i fer odnos isplati”,** kaže Bajraktarević za Akta.ba. On navodi da je zakonska regulativa u BiH vezana za građevinske norme još uvijek ona koju smo imali u bivšoj Jugoslaviji. Ipak, oni su se kao kompanija koja posluje i van države BiH odlučili svoje poslovanje uskladiti sa EU, koja ima uređen sustav propisa za oblast građevinarstva. **“U EU imaju osnovne standarde vezne za građevinski sektor, a svaka država donosi nacionalne dokumente koji državama omogućavaju da izmjene tu supstancu europskih propisa odnosno nekih 5-10 posto propisa. To se zove harmonizacija. Europa kuca na vrata i i mi nemamo drugih razvijenih normi osim europskih”,** ističe Bajraktarević dodajući da nam je to jedina alternativa.

Rekordna prodaja: GIKIL-ov AMK proizvod izvozi se u 16 zemalja svijeta



Proizvodnjom više od 10.000 tona maleinske kiseline najmlađa fabrika u Global Ispat Koksnoj Industriji d.o.o. Lukavac, fabrika AMK, u protekloj godini ostvarila je rekordnu proizvodnju. Postignuti uspjeh, kako ističe Elnedin Omerdić, direktor fabrike, rezultat je ne samo višegodišnjeg uloženog napora, nego i pametnih investicija. **“Zamjena katalizatora u proizvodnom sistemu, kojem su prethodila i druga poboljšanja u tehnološkom procesu, bio je presudan korak, a rezultat je više od 10.000 tona anhidrida maleinske kiseline izvezenog na strana tržišta. Riječ je o iskorištenosti maksimalnog kapaciteta fabrike, kroz istu potrošnju osnovne sirovine n-butana, a čija je uspješnost i finansijska isplativost dokazana kroz Six Sigma projekat koji se uspješno provodi u GIKIL-u”,** pojašnjava Omerdić. Ostvarenje velikog uspjeha u proizvodnji u ovoj fabrici, pored investiranja, ističe Omerdić, rezultat je i timskog rada svih uposlenika fabrike kao i dobre saradnje sa rukovodstvom GIKIL-a, te podrške drugih fabrika. **“Najvažnije je imati oko sebe ljude koji znaju svoj posao. Bez uposlenika iz održavanja, bez procesnih radnika koji su uvijek uključeni u sve aktivnosti, bez izuzetaka, ne bi imali ovo sa čime se trenutno ponosimo. Timski rad je doveo fabriku u stanje sa minimumom poteškoća u tehnološkom održavanju, a proizvodnju bez ijednog značajnog problema, zahvaljujući primjeni TPM metodologije. Isto je i sa podrškom koja nam je dolazila iz ostatka kompanije”,** kaže Omerdić. Dosljednom primjenom japanske TPM metodologije i postizanjem parametara

uspješnog poslovanja PQCDMSM – produktivnost, kvalitet, trošak, isporuka, sigurnost i moral doprinijeli su u postizanju ovakvih rezultata. TPM metodologija podrazumijeva: Totalnu uključenost svih zaposlenika na svim nivoima u cijeloj organizaciji, Produktivno održavanje u toku proizvodnje, efikasno i učinkovito korištenje svih resursa i Održavanje čovjek-mašina-materijal sistema u optimalnom radnom stanju. Sve je to postignuto u Fabrici AMK. Rekordnu proizvodnju AMK fabrike pratila je i rekordna prodaja. Odlučeno je da se strateški na tržištu nastupi hrabrije, te je GIKIL umjesto prodaja na ugovore postao spot prodavac koji se za sve kupce bori odvojeno sa novim tržišnim cijenama koje se definišu svakog mjeseca. Ova transformacija se nije desila preko noći i traje još od 2012. godine. Rizik je bio veliki, tvrdi Senad Škripić, zamjenik direktora za prodaju KAN-a i AMK, ali kada imate kvalitetan proizvod onda je i lakše pridobiti kupce. **“Sa takvom poslovnim politikom došlo se do pozitivnih finansijskih rezultata na maleinu koji ujedno prati i rekordnu proizvodnju, odnosno najveću proizvodnju ikad zabilježenu. Aktivno pratimo svoj rad preko evropskih zavoda za statistiku te upravo zahvaljujući ovoj politici, u oktobru i novembru prošle godine ostvarili smo najveću uvoznju cijenu u Italiju u odnosu na velika proizvođačka imena kao što su MOL, Sasol Huntsman i Essim Chemicals, što dokazuju i podaci EUROSTAT-a”,** pojašnjava Škripić. Da je GIKIL-ov AMK proizvod prvoklasne kvalitete govori i podatak da se trenutno izvozi u čak 16 zemalja svijeta. **“Posebno smo ponosni na prodaju koju ostvarujemo čak i u Rusiji. Određene isporuke smo radili i za Iran, a među evropskim zemljama najprisutniji smo u Italiji, Poljskoj, Švicarskoj, Njemačkoj, Bugarskoj, Hrvatskoj, Sloveniji, a u posljednje vrijeme i u Srbiji. Prošle godine kao najaktivnije tržište je bila tradicionalno Italija, a potom još od ranije vrlo je aktivno i tržište Turske”,** kaže Škripić te dodaje da se prednost ostvaruje upravo zbog kvalitete, što potvrđuje i činjenica da do sada nije zaprimljena niti jedna reklamacija.

D.K.



Slučaj Agrokor: Kriza u regionu...

Novalić sa predstavnicima firmi koncerna Agrokor

Sastanak federalnog premijera Fadila Novalića sa predstavnicima četiri kompanije koncerna Agrokor prvo je bio zakazan, pa otkazan da bi na kraju ipak bio održan. Nakon što je otkazan po zahtjevu Uprave Agrokora iz Hrvatske, u posljednji momenat dato je zeleno svjetlo za održavanje sastanka u Vladi FBiH, piše agencija Patria. Novalić je sastanak održao sa predstavnicima Konzuma, Leda, Sarajevskog kiseljaka i Velpra, a prisustvovali su i ambasador Hrvatske u Bosni i Hercegovini Ivan Del Vechio i potpredsjednik Vanjskotrgovinske komore BiH Bruno Bojić. Novalić je nakon sastanka kazao da samo Konzum zapošljava 4.200 ljudi. **“Službeno BiH nema razloga da ne posluje normalno. Nema finansijskih poteškoća. Govorimo o Konzumu, ne o Agrokoru. Bit ćemo u kontaktu i davati informacije za bosanski dio Agrokora. Na raspolaganju nam stoji povjerenik Ramljak, ali nema razloga za dramu”**, rekao je Novalić. Dug prema dobavljačima u BiH krajem decembra bio je veći od 318 miliona KM. Sada su procjene da je taj dug i veći. No, to je samo dugovanje Konzuma prema

dobavljačima. **“Uvjerili smo se da Konzum nije kreditno zadužen, nije dužan državi, nije dužan ni radnicima ni bankama. Konzum je dužan samo dobavljačima, poslovanje je uravnoteženo”**, rekao je Novalić ne precizirajući kako će se izmiriti dug prema dobavljačima i čija je to briga. Tomislav Bagić direktor Konzuma BiH je rekao da je Konzum u prošloj godini u BiH uložio 27 miliona KM, te je zatvoreno 12 prodavnica što će učiniti sa još desetak ali da to nema veze sa krizom u Agrokoru. Bruno Bojić smatra da će doći do novih investicija i otvaranja radnih mjesta. **“Izjava da će doći do gašenja određenih prodavnica koje posluju neprofitabilno ne znači gašenje radnih mjesta, jer to će se kompenzirati otvaranjem novih radnih mjesta i novim investicijama. Raduje me i to što smo dobili dobre informacije koje smo uporedili s podacima Uprave za indirektno oporezivanje i podacima poreznih uprava, to su iste brojke i nije bilo malverzacija. Raduje me i to što su njihova potraživanja veća nego što su obaveze prema dobavljačima”**, rekao je Bojić.

Šarović o ‘Agrokoru’: to nije kriza jedne zemlje nego regionalna kriza



Ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Mirko Šarović je govoreći o situaciji u vezi s “Agrokorum”, izjavio novinarima da treba učiniti sve da se „cunami” koji je nastupio u Hrvatskoj što manje osjeti u BiH. **“Mi smo voljni da učestvujemo u bilo kom procesu, jer isti nam je cilj da pomognemo da bh. kompanije, jer one jesu kompanije Bosne i Hercegovine, ali je ulog kapital iz druge države. Oni su dužni da se pridržavaju zakona ove zemlje. S druge strane, obaveze vlasti na svim nivoima su da pomognu da se, prvo, napravi jedna vrsta pregleda stanja u ovim kompanijama, da se snimi broj zaposlenih, pitanja koja se tiču dugovanja dobavljačima...”**, naveo je ministar Šarović. Ističe da je sve to u interesu vlasti u BiH, „jer je cilj da se ovaj ‘cunami’ koji je nastupio u Hrvatskoj što manje osjeti u zemljama u okruženju, posebno u BiH“. Dodao je da će se, ukoliko bude potrebe za novim sastancima u vezi s ovom temom, Vijeće ministara i on kao resorni ministar odazvati pozivima na takve sastanke. **“Imamo najbolju namjeru. Logično je da je najveći interes entiteta, posebno Federacije BiH, jer to su kompanije koje djeluju u okviru Federacije,**

ne samo „Konzum“, nego i „Velpom“, „Zvijezda“, „Ledo“, „Kiseljak“... Sve su to dobre kompanije”, kazao je ministar Šarović. Izrazio je nadu da će „ovaj prvi, najteži period proći, a sve zavisi od uspješnog programa koji ponudi nova uprava koju je formirala Vlada Hrvatske“. Po njegovim riječima, od toga zavisi kakav će biti epilog ove, jedne od najvećih kriza u regionu, **“jer to više nije kriza jedne zemlje, nego regionalna kriza koja može da uzdrma uopšte tržište zapadnog Balkana”**.

D.K.



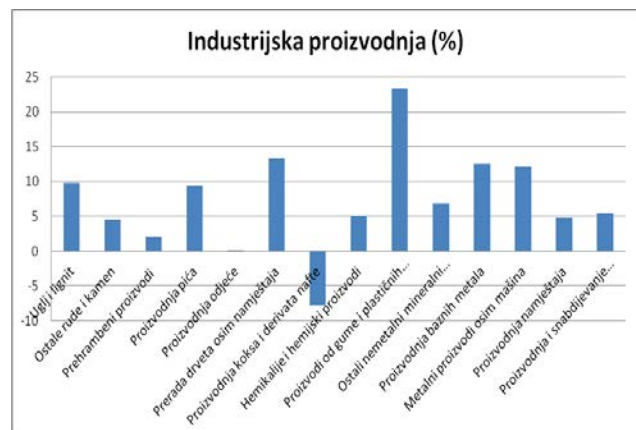
Privredna kretanja u Federaciji Bosne i Hercegovine

Industrijska proizvodnja na nivou Federacije BiH u 2016. godini ostvarila je rast u odnosu na 2015. godinu u vrijednosti od 2,6%. Prema glavnim industrijskim grupacijama, rast obima proizvodnje je zabilježen u proizvodnji intermedijarnih proizvoda (1,9%), netrajnih proizvoda za široku potrošnju (1,6%), trajni proizvodi za široku potrošnju (16,8%), kapitalnih proizvoda (3,6%) i energije (2,4%). Obim vanjskotrgovinske razmjene u 2016. godini je 17.248.742.000 KM. Registrovan je rast izvoza od 1,9% i uvoza 6,95% (Izvoz: 6.360.487.000 KM; Uvoz: 10.888.255.000 KM). Vanjskotrgovinski deficit je 4.527.769.000 KM a pokrivenost uvoza izvozom u Federaciji BiH je 58,42% što je za 2,89% lošije nego u 2015. godini. Dana 31.12.2016. godine u Federaciji BiH su bile zaposlene 462.933 osobe, od čega 279.958 (60,47%) u privredi i 176.380 (38,10%) u neprivredi. Broj zaposlenih u odnosu na prosjek iz prošle godine veći je za 12.812, odnosno 2,85%. Na isti datum na evidencijama službi za zapošljavanje bilo je registrirano 372.207 osoba, što je u odnosu na prethodni mjesec smanjenje za 695, odnosno 0,19%. Udio ženske populacije u broju nezaposlenih iznosi 200.726, odnosno 53,93%. Od ukupnog broja nezaposlenih, 257.247 (69,11%) su stručne, 114.960 (30,89%) su nestručne osobe, a njih 158.165 (42,49%) prvi puta traži zaposlenje. Najveći broj nezaposlenih registriran je u Tuzlanskom (91.693 ili 24,64%), potom u Kantonu Sarajevo (69.163 ili 18,58%) i Zeničko-dobojskom kantonu (66.202 ili 17,79%). U Bosansko-podrinjskom kantonu je registrirano 3.502 nezaposlenih osoba ili 0,94% od ukupnog broja.

KANTON	ZAPOSLENI (decembar 2016)	NEZAPOSLENI (decembar 2016)
Unsko-sanski	33.082	44.192
Posavski	5.928	5.070
Tuzlanski	85.519	91.639
Zeničko-dobojski	72.677	66.202
Bosansko-podrinjski	6.778	3.502
Srednjobosanski	44.302	38.748
Hercegovačko neretvanski	48.418	33.327
Zapadno-hercegovački	18.167	11.572
Kanton Sarajevo	130.535	69.163
Kanton 10	9.526	8.738
Zaposleni u Ministarstvu odbrane	8.000	-
UKUPNO	462.933	372.207

PRIVREDNA KRETANJA U TUZLANSKOM KANTONU

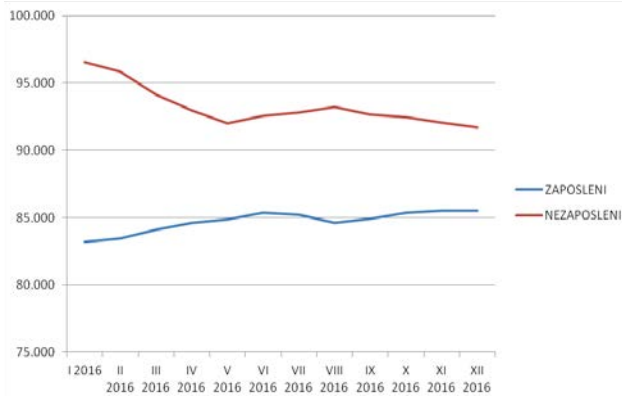
U 2016. godini ostvaren je rast obima industrijske proizvodnje u odnosu na 2015. godinu u vrijednosti od 6,6%. Prerađivačka industrija ostvaruje rast od 6,2%, proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom 5,4%, a vađenje ruda i kamena 9,2%.



Industrijska proizvodnja I-XII 2016/ I-XII 2015 (%)

U 2016. godini iz Tuzlanskog kantona ukupno je izvezeno proizvoda u vrijednosti od 1.269.958.000 KM što je u odnosu na isti period 2015. godine rast od 5,43%. U isto vrijeme je došlo do rasta uvoza od 6,30% te je uvezeno roba u vrijednosti od 1.519.206.000 KM. Pokrivenost uvoza izvozom je 83,59%, a vanjskotrgovinski deficit je 249.248.000 KM. U odnosu na 2015. godinu, došlo je rasta izvoza hrane i pića 4,2%, goriva i maziva 12,9%, industrijskih materijala 11,1% i transportnih sredstava 12,2%. Došlo je do pada izvoza kapitalnih proizvoda za 13% dok je izvoz proizvoda za široku potrošnju ostao na nivou 2015. godine. Rast uvoza u odnosu na 2015. godinu je ostvaren kod industrijskih materijala 4,0%, transportnih sredstava 5,7% i proizvoda za široku potrošnju 4,8%, a do pada uvoza je došlo kod uvoza hrane i pića 3,3%, goriva i maziva 14,8% i kapitalnih proizvoda 4,5%. Najznačajniji vanjskotrgovinski partneri Tuzlanskog kantona su Njemačka, Slovenija, Italija, Hrvatska i Austrija.

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, u decembru 2016. godine u Tuzlanskom kantonu je bilo zaposleno ukupno 85.519 osoba. U odnosu na prethodni mjesec, broj zaposlenih se nije mijenjao, dok je u odnosu na prosjek 2015. godine veći za 2,5%. Prerađivačka industrija i trgovina zapošljavaju najviše osoba. Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, u decembru 2016. godine je registrirano 91.693 nezaposlenih osoba. Stručne osobe učestvuju sa 63.018 ili 68,73%, a nestručne sa 28.675 ili 31,27%. Broj osoba koje prvi put traže zaposlenje u decembru je 42.659 ili 46,5% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih.



	Zaposlenost (XII 2016)	Nezaposlenost (XII 2016)	Prosječna plaća (IX 2016)
UKUPNO	85.519	91.639	757
Banovići	5.108	5.412	850
Čelić	1.022	2.606	633
Doboj-Istok	1.851	2.274	539
Gračanica	9.551	8.675	566
Gradačac	7.646	7.139	624
Kalesija	3.839	8.295	638
Kladanj	2.021	2.608	662
Lukavac	8.456	9.842	760
Sapna	581	2.462	790
Srebrenik	5.360	8.410	639
Teočak	436	1.697	769
Tuzla	30.970	19.156	892
Živinice	8.678	13.117	738

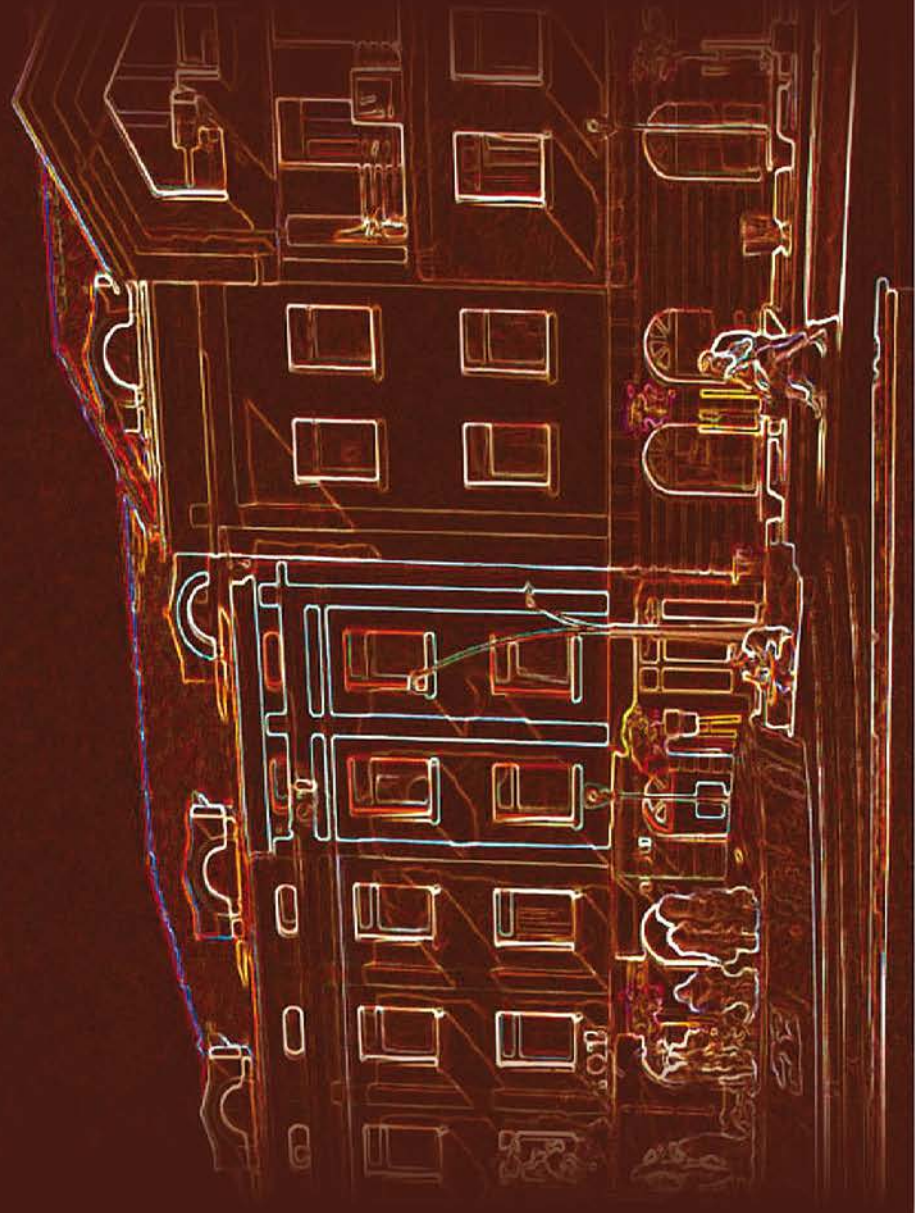
Prosječna neto plata u Tuzlanskom kantonu u decembru je iznosila 757,00 KM što je ispod prosjeka Federacije BiH. U odnosu na kantonalni prosjek iz 2015. godine, neto plaća je veća za 3,3%. Najviše prosječne neto plate u Tuzlanskom kantonu su u sektoru proizvodnje i opskrbe el.energijom, dok su najniže prosječne neto plate u građevinarstvu.

Djelatnost	Broj zaposlenih IX 2016	Tuzlanski kanton	
		Neto plaća	Bruto plaća
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	1.282	732	1.098
B Vađenje ruda i kamena	6.960	918	1.394
C Prerađivačka industrija	19.808	567	839
D Proizvodnja i snabdijevanje el.en., plinom	1.774	1.547	2.409
E Snabdijevanje vodom i uklanjanje otpadnih voda	1.354	588	1.296
F Građevinarstvo	4.951	499	743
G Trgovina na veliko i malo	14.340	539	809
H Prevoz, skladištenje i komunikacije	5.213	652	981
I Hotelijerstvo i ugostiteljstvo	3.307	541	811
J Informacije i komunikacije	1.284	1.068	1.659
K Finansijske djelatnosti	1.244	1.378	2.149
L Poslovanje nekretninama	224	534	807
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2.106	770	1.178
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	858	572	864
O Javna uprava i odbrana	5.008	1.104	1.697
P Obrazovanje	8.004	776	1.190
Q Zdravstvena socijalna zaštita	6.189	1.033	1.601
R Umjetnost, zabava i rekreacija	529	779	1.187
S Ostale uslužne djelatnosti	1.084	784	1.192

STRUČNA SLUŽBA KOMORE



THE CHAMBER OF ECONOMY OF TUZLA CANTON



TUZLA CANTON

Your Business Partner

